Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

# СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз | ЕРА, 7 июль, 1977 шу. | № 81 (5748). | Мах 2 кеп.

# СОВЕТИЙ МЕХКА ГРАЖДАНИН

Берригача советски мехаа санна дег тIера къобалью Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша СССР кердача Конституце проект. Укх деношка чекхьиннача митингашка, собранешка, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий сессешна чIоагIа уйла тIеккийта, шеен мехка дай шозза хиларе терра бохитехкам хетаа юьц вай республика къахьегамхоша вай захара Керттера Закон долча кердача Конституце проект. Из къобальярна совгIа из кIоаргаIа, дикаrIа хилар лоьш предложенеш тел, замечанеш ю, тIехьара Конституци тIеийцача дениз 40 шера хинна бахка-дика хуьцамаш дуьц е боаьо йолаш нурл а ен.

Советий мехко 60 шера хьабена шира бIаь шарахь мийса ба, цу хинечуьхь экономика, культуре хинначу хуьцамашна диллина. Бакъда, цу хуьцамий эттара бохк гIна лоархIаме дараш да иньза сакхетам чу химмерий.

Советий мехко гражданина кердача Конституце боаьо лургьа шиъ безамга, говзалга, профессиональни ийIчоига, дешарга хьалока къахьега. Из боаьо Iалашью боазама социалистически системица, общества хIама цакхолла низам даим деrIвахарца, мах бохцеш профессиональни дешар хьехарца, къахьегама квалификации айарцен керда специальностам Iомарцен.

Советски Союза гражданин боаьо я салаIа, дешэ, къахьегна, цамогаш хилча, къанла я цхьадолча даиьа мара къахьега йиш йоацаш висача материальни Iалашвинь хила. Кердача Конституце проекта тIа иштта йолаш я граждаший чубака цIеноw хила, культурана хараrIдаьнарех пайда эца, деша, общественни гIулакхашта доал деча дакъа лаца, Iилма, техническо, художественни кхоллама де, иштта кхийола боаьонаш.

Советий мехка гражданин шай мехка боаьонаш йола да ва. Цо хьинаре даьле лоац деррига пачхалхалазаш общественни гIулакхашта доал деча. Нохч-ГIалгIай республика гIолла къахьегамхой депутатий Советашка укх шера 19-ча июне хоржамаш деча дакъа лоацам хинар 99,99 процент харжархой, депутатела кандидатех бараш — коммунистийн партe боацарийн блока кандидаташта тIахьа кхадик тоссаб цар дукха хIама ца массе а. Цига хоржараш ба хайсьа диказа боле къонташ мехкарийн. Цо хьахьокхаций советски социалистически демократи дIаэо деrIаэне хилар, советски граждашна сискетам лакхбенна хилар!

Советски гражданин ва шай хьалха санна массане хьашташ лоархIаш, юьхьара гIу[illegible] шай гIулакх лоархIаш вола саг. Цунна дика хоа хIоранна хьайнала къахьегарах эрнига общества хьал-торо тIийша болга. [illegible] кердача Конституце проекта тIа дукха моттиг [illegible] къахьегамхой хьанала къахьегаш, дисциплина чIоагIа йолаш, советски законаш кертIа кхоачашдеш хила безара.

Советий мехка гражданина доаха толамаш букбуала ламаргбоаца къаст ба халкъашта юкъара дохаргдоаца доттагIалла вошалла. Ва-бача къамехи рисвалк бахча советски граждашка боаьонаш цхьатерра я. Россени къамаш багаланегIа мичча беса оттадаь граждашка боаьонашта доазув оттадича законегIа тоIазар ду — йоаз Проекта 36 статья тIа. Уж боаьонаш чекхйоаьнита Iалашду СССР деррига къамаши народносташий массе я оаrIорахьара деrIакхуллерен гартадигарен политикаца, советски патриотизмах социалистически интернационализмах уйлаца граждашта хьатам беларца, шоай къаман меттаки СССР кхача заньки меттаки пайда эцё торо хиларца.

Хьавцартьа вай Нохч-ГIалгIайче. Советски Iаьдале шарашка укхаза хинна Iаммате чIоагIа дог гIоздоаха кушенаш де могаргдарий укхаза даха къаман шоайла я вай Даьхен кхача хапкьаш е сийлахь-доккха ленински доттагIал долаш хиннадацарe, хIанз шоаш кхачача эпокешка кхача могаргдарий нохчаштен гIалгIаштен сийлахь-воккхача Ленина мотт — эрсий мотт цар Iомабаьбецаре! Моттане а могаргдацар. ТIаьхьайна Росса йист хиннача Нохч-ГIалгIайченах Советски Iаьдале шарашка хинай дикха индустрийн механизированни юрта боазами, деrIаэне культура йола республика. Нохч-ГIалгIайчене арахеца промышленни продукци дIа ца кхоачаш нагахьа мехк бац доазал араьа, царна юкъе я Назранерча Азриев Гапура цIерагIча «Электроинструмент» завода барттайнача коллективо хьахо изделеш е. Из деррига а советски граждашка ленински доттагIалла ноlадарех даьина беркат да.

Советий мехка гражданин — из ва социалистически доаллахьа хоралар чIоаrIьари, советски пачхалхазан хьоштаи торадер, цун низм сийи чIоаrIдара йоаза ер, социалистически законности правопорядокч ларвар.

Советий мехка гражданина еннараш санна а царна гарга йола а боаьонаш йолаш цхьаккха а капиталистически мехк бац е хила йиш я яц. Уж боаьонаш кхоачашьара керттера хилар вай Даьхе наз бахаш хилар да. КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнево ма-аллара: «Из дара хIара гражданин доккхачийла ва общественна хьалташка ца бекхтоахьне волга хоаш хила, пачхалхазхоина хьалхахиларе, халкъа хьалхашцаьо шай декхар цIена кхоачашде».

ХIаьта тахан вай пачхалхаллина Керттерча Закона проект юьцаш советски наха укх деккарах кхоачашдара шоай деррига низам, деррига хьинар, эррига хьакьаш дIакургзилара тешам лу.

## НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ КИЙЧЪЯРА ЙОЛЧА КОМИССЕ ЗАСЕДАНИ

КПСС ЦК майски Пленуме къамаьл деш Леонид Ильич Брежнева аьлар: СССР Конституце лаьдз тIа отта а я чIоагIьнаа яргьац союзни автономни республикай керда конституцеш. Цу тIа, белгалдь ма-ниллара, из де деза дукха за дIа ца йохийташ.

Июне хиннача автономни республика Лакхехьарча Совета сессе вIашагIъехкар Нохч-ГIалгIай АССР Конституце проект кийчъяре йола комиссе.

5 июле хилар цу комиссе хьалхара заседани. Конституце проект оттаеш дIахо болх бара комиссе членех вIашагIъехкар болх бара группаш. Проекта хIалакархоа йола структура йийцай — цун разделаши кортоаш дIакхагIдехкад.

Комиссе чIоагIийр бе безача белха план. Заседание белгалдора СССР кердача Конституце проект юкхаш республикe боккха болх белга. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша берригача безача нахен берригаш а рагIа а болаш хьалдоац проект, КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнева СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателаша харжадах бола СССР Лакхехьарча Совета VI сессе сецан дег тIара къобалбу.

Комиссе заседани хилар КПСС обкома хьалхарча секретаре, Нохч-ГIалгIай АССР Конституце проект кийчъяра йолча комиссе председатела А. В. Власова председателал а деш.

## Октябра 60 шу дизара накъадолхаш

1977 шерара ялат чуэцаш латт Нохч-ГIалгIай АССР-е. Уж балхаш дика ма Гудермесски районе. Балха говзал дика йолча механизаторех вIашагIьяккхай укхаза отряддаш, вIашатIехьдаьккхад комбайнаш а болх йиш сменагIа белга.

СУРТА ТIА: чуэцаш латт Гудермесски района «Дружба» совхоза кхашкара ялат.

Р. ДИКА сурт.

ТАСС фотохроника.

## СИХАГIА ЧУЭЦА ЯЛАТ!

Укх шерарча чоалханеча ялоттана хьалдашка ялат чуэцаллага толаме леларгда, нагахьа санна техникех кхетамца пайда эце, эррига звеньаша лертIа болх бойя. Из иштта хилар хьахьокх гудермесски ялаташ лелаерий масало. ЧIоагIа йоачаш хинначул тIехьагIа ловсара даха ялат, цхьанна минута зехьа ца йовеш чуэца доладаьд районе. 63 комбайнех 50 хьен ца бем хьувкъам чуэца Волаелар, духхьал цхьан дийнахьа 7,8 процент ялат чудера цар. Из вай республике дикагIа хьоккаы ба.

Цу дийнахьа гудермесскаша техниках, бизза пайда эйцар: хIара комбайно юкъера хьарахIача 9,9 гектара тIара ялат чуйцар. Толам баьнахар цар. Иштта къахьега йиш йоаш бар лоаллахарча районашкара комбайнераш а. Лоаллахой тIехьабисар, хьалаш цхьатарра доллаше а. Ялат ардар, хьаташка из цIенделяга, пачхалхалахкена дIалуга къахьстта дикагIа лел «Новогрозненский», «Кошкельдинский», «Восточный» совхозашка.

Кхьча районашка а хIезига боахамаш дац ялат чуэцилта лертIа вIашатIехьдаьккха. Хоза лелеча деноех бизза пайда эцаш хьалдьйтар Шелковской Сунженски районий механизаторш.

Хьалхалаттача боахамашка ялат чуэцара балхаш цхьан комплексагIа лел: ялат чуйцача кхашкара чу сихха вIашатIехь, лаьтта оах, шоалагIа юв культураш дIаюв. Шелковской района «Коминтерн» колхозе хIанзале а 500 гектара тIа хIайоаллай шоалагIа ю ертбоахама культураш.

Хьалхалаттераша кийсана!

## 1977 шера 5 июль тIакхоачаш чуйца даьнна ялат

| | хьакха ялат гектарашца | чуйна ялат проценташца | цунах хьаькхари эвдари къахьста долаш проценташца | ъеда ялат проценташца | цхьан дийнахь чуйна ялат проценташца |
|---|---|---|---|---|---|
| Шелковской | 9800 | 91 | 83 | 54 | 6,6 |
| Гудермесски | 4060 | 80 | 30 | 85 | 7,6 |
| Наурски | 8564 | 47 | 73 | 40,2 | 2,8 |
| Грозненски | 15500 | 37 | 82 | 48 | 1,8 |
| Ножай-Юртовски | 786 | 27 | — | 100 | 2,5 |
| Надтеречни | 6075 | 27 | 78 | 82 | 1,0 |
| Ачхой-Мартановски | 1865 | 21 | 58 | 38 | — |
| Сунженски | 4043 | 15 | 35 | 76 | 0,7 |
| Малгобекски | 2160 | 14 | 65 | 37 | 0,7 |
| Шалински | 1710 | 14 | 54 | 66 | 3,5 |
| Урус-Мартановски | 1145 | 13 | 60 | 64 | 0,3 |
| Назрановски | 285 | 2 | — | 14 | 0,2 |
| Веденски | 20 | 2 | — | 100 | — |
| Республике | 67322 | 30 | 79 | 54 | 2,4 |

## ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦАШ БА

Совхкарчул дикагIа вIашатIехьдаьккха сом чуэца болабеннаб «Плодопром» треста боахамашка. ХIанзае а 60 тонн Iажаш чуйца баьннаб Наурски плодопитомнически совхозен Грозненски районерча № 2 йолча шурий совхозен бешамашкара. Царех ялаш дIабахьийтаб Владимирски областа къахьегамхошта. Хьалха хьабоалача совна 3 эзар тонн хIойохьийтаргья Приморски крае, Куйбышевски Владимирски областашкарча городашка.

Хьалла хьавоала баьцдаараш чуэца доладаьд Грозненски района № 2 йолча шурий, Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIчен «Труд» яхача совхозашка.

Укх юбилейни шера «Плодопром» треста коллективо дош денна 7 эзар тонн сом 3 эзар тонн баьцдавраши пачхалхалкхенга доьха, аьнна.

Сомий бешамашкарех баьцдаларий кхашкарех хьувкъам чуэдача балхах кхеи а йоалаш къахьегаш я № 2 йолча шурий совхозерча Шахбиев Лаьчас, Мичурина цIерагIча совхозерча Умалатова Заде кулгалду бригадаш.

М. РАШИДОВ.

## ЛАЬТТАН ЧЕНАШКАРЧА РУЗКЪАНГА КХАЧА

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача юбилейна сийленна накъабахара къахьегама вахте лаьттача Горагорски буруш тохара белхий управлене бурувдеттараша эррига шоай торонаш сардагIьяхай КПСС ЦК майски Пленуме решенешта СССР кердача Конституце проектанен дикача къахьегама толамашка жоп лаара. «ТIехьавусаш цхьаккха хулийтаргвац» яхача ростовчарий инициативагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча бригадаша кердача къахьегама толамашка кхуал управлене коллектив. Буруш тохара хьалхарча ах шера план хаьал вит дикахьалха кхоачашйир цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа управлене лаьттан ченаш техкараша техар 1080 метр бурув.

Къахьтта дика тоадаьд цар укх юбилейни шера шоай технико-экономически хьоккамаш а. Бурув тохара сухал лакхьяраи, химически реагенташ, электроэнерги, утяжелитель кхийола материалаш кхоарах, бурув тохача остех бизза пайда ийбарах укх шера хьалхарча ахе бетта планагIа лаьрхIачул совгIа управлене бурувдеттарашна 542 эзар сом пайда баьб.

Бурув тохара белхий управленерча бригадех шийттне июль бетта юкъ екъалча хана кхоачашйир бурув тохара хьалхарча ах шера задани. Цу юкъейисача хана шоалагIча ах шера чотах бIаьш метраш бурув техар цар. Иштта къахьегача бригадашта юкъе хьалхалаттачарех я бурувдетта мастер Трыпкин Олег Анатольевич керте лаьттача № 68 йолча буровой коллектив. Цо ах шера заданел совгIа 175 метр бурув техар. Иштта дика къа а хьегаш ялх бетта заданел совгIа 172 метр бурув техар бурувдетта мастер Дворорубов Алексей Ефремович керте лаьттача № 109 йолча буровой коллективо а. Цар шоай къахьегама толамаш хетаду Октябра дезача цIейна.

Б. КОСТОЕВ.

## КПСС Централиьни Комитетера СССР Министрий Советера

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Совета хьежай КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин керте латтача Советски Союза делегаце 1977 шера 21—23 июне Варшаве хиннача экономически вIашагIтIо дара Совета сессе XXXI заседание итогех лаьа отчет.

Дега тоам а хулаш белгалдир, социализмата доьлара хаъоиъ хьайийла XX бIаьшерен керттера собити хиларца Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце берригача дуьнен исторически мах беш вежарашка доаз мехкаш цхьа барт болаш йолга сессе хьахьекха хилар. Сессе белгалдир керда общество хьалльара юкъара закономерносташ творчески юкъедоаладара, марксизма-ленинизман социалистически интернационализмай ларда тIа социализма мехкаш деrIадоаладаран массе а оагIорахьа вIашш цхьана леладу гIулакхаш чIоаrIдаран КПСС-он яьича вежарашка йолча партешен Iоаъь опыт боккха лоархIам болаш йолга.

СЭВ сессе XXXI заседание советски делегаце баь болх мегаа ба, КПСС ЦК Политбюроси СССР Министрий Советов белгалдир, вIашш цхьана гIулакхаш лелададара йIаьхьача ханна йола лаьрхIа программаш оттаяри чакхъякари СЭВ членийн мехкий цхьана леладу боахала гIулакхаш кIоаргдара, коммунистически боахлойн партешна оттадаь социально-экономически декхараш толаме кхоачашдара, социалистически содружества материальни ларда чIоаrIьяра принципиальни лоархIам болаш йолга. Белгалдир, лаьрхIа йола программаш оттаеш гучаьнна керттера экономически проблемаш цхьанна къестаяро хьатIадоагIачен дIакорчен яхе шерашка мехкий халкъбоахама план оттаяра а уж вIашш нийсъяра а ларда шеръертхилар.

ГIулакх лара доала советски органаша тIадиллад сессе решенеш йизза шиъ ханнахьен кхоачашьелга Iалашдара хилайза ертйоаца мероприятеш оттае а чакхъяха а.

## Л. И. Брежнева США посол М. Тун тIаэцар

5-ча июле Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева СССР-а США посол М. Тун тIаийцар цо дехар а даь.

Къамьлаш деш Л. И. Брежнева юха а бакъьир Америка ВIашагIкхийттача Штаташцарча отношеней дешахьа боля Советски Союза принципиальни никъ, цхьатарра боаьо хилара, вIашш пайда боалаш чурта гIулакхашта цаI шоаллагIчоа юкъе ца гIерташи йолча ларда тIа уж лелае эзилга белгал а даь. Цунца дийза цо терхи тIабахийтар шийна а мехка халкъий хьашташи машар чIоаrIбари духьа отношенеш конструктивно деrIадахарца ца йоагIа цхьайола моттигаш США политикаца хилара.

Л. И. Брежнева посолага гIолла США президента дIаделар, хьалхагIа президента дайтача письмона жоп тIадола письмо.

## ПРОПАГАНДИСТИЙ ДЕШАР

КПСС обкома политически просвещене ЦIено «Экономически знаней ларданi», «Кулгалхочун къахьегам», «Экономикая производствана доаладарен лардаш» яхе заняташ яьча экономически дешара система пропагандисташка курсаш чакхъяьлай. Цу курсашка дакъа лоацеш хилар вехь бIаь совгIа саг.

Пропагандисташта хьалхашка «СССР Конституце проекташ КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституционни комиссе Председатела новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленуме яьча докладанара хьадоагIача декхарех» яхача темах къамаьл дир КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова. «Октябра котало — адамие капитализмагара социализмага ялара зама хьайийла XX бIаьшерена керттера событи» — иштта цIи йолаш яр Грозненски мехкахьлтта института доцента В. И. Фильдина лекци. Цу института кафедра заведующе Л. И. Умалсие шиъ къамаьл хетадир «КПСС XXV съезд хилкъа боахама организационни структуранен доал дара методашта планирование сага дIахо эргадоахкхаш тоалар» яха тема яхкара.

Иштта, лекцеш йийцар укхаза экономически Iилмай кандидаташ А. М. Багдасаряна, Г. А. Габисова. Исторически Iилмай кандидата В. А. Коптева дийцар пропагандисташта марксизма-ленинизма классикий произведенеш Iомаяра методика.

Курсаш чакхйоалаш «Машаран дунен халкъайа шоайла вIашш гIулакхаш лелададран тIехьа парте XXV съезд хинначул тIехьагIа КПСС-о лоаттабу къовсам» яхача темагIа къамаьл дир парте обкома лектора В. В. Банкина.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ДЕНОШ — ИРИСТОНА ЛАЬТТА

## НИКЪ СИЙРДАБОАХ ДОТТАГIАЛО

IуйрIйна сенна Грознерча В. И. Ленина цIерагIча майда тIа сои «Ленин дег чу волаш», «Халкъа ва — доттагIалла, халкъа деrIаIоале — налецаш» аьнна IотIаяздаьча цIеча транспарантаццен лозунгашцен, хIаьта иштта «Нохч-ГIалгIай АССР Къилбаседа ХIирийченера Денош» яха эмблемаш йолча афишашцен еrаь машинаш. Дика традици а хинна дIайттад из вахаре лоархIаме гIулакх чакхдаккха лерхIача хана укхаза, вай пачхьалкхен бух биллачун, сийлахь-воккхача баьча, В. И. Ленина памятник деrIача хьаухара. Гулбеннараша торжественни хьале эзаш дохк памятника йисте. Укхазара дIаболалу вежарашка йолча республикашка бола доттагIалла никъ.

...ХIаьта шина республика доазув къастача хьашашка хьежаш бар. Иилла хе хьакхачале дукха хьалха са на тувш укхаза хьакхаьчабар фусамдай. Машина чура Iовоал Кambилеевски химически завода диспетчер Торшхоев СохIип — тIема шерашка дукха орденаши медалаши еиа 11-ча Таманьски гвардейски дивизе догмайра бIухо. Тахан из хьежаш ва шийна цхьана тIом баьча Грознерча доттагIашка. Цо уж бугарrба Орджоникидзерча № 28 йолча школе. Цу школе военрукалла болх беш ва цар дивизе комбат хинна Симонян Владимир. ТIема ветерана ше хьехаш йолча берашка цхьана дукха къа а хьийта школе хьаьнь 11-ча Таманьски дивизе тIема сийлен музей. Цига вIашагIтехад шин республикерча эрсех, эрмалоех, нохчех, гIалгIаех, хIирех болча гвардейций-таманцний дешалеча гIулакхех дуьца документаш.

Хьаьшашка моршал хатта духьала баьхнача дукхача къахьегама юкъе я Калинина цIерагIча колхоза доярка Социалистически Къахьегама Турпал Бигаева Назират, «Чермен» яхача колхоза бригадир Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета депутат Мациев Заха, РСФСР заслуженни артистка Котолиева Мария, поэташ, художникаш, «Алан» яхача ансамбла артисташ, Пригородни района къахьегамхой, эзаш бе доккха пионераш. Са ца тувш кест-каста хьаьший бахка безача накъалгахьа дIахьежаш ба РСФСР заслуженни артистка режиссер Бритаева Зарифа, «Алан» яхача ансамбла солистка Баева Альбина. Цар шинне а делаю вай республика халкъа артист яха сийдола цIи.

Машинаш тIара Iобессаб вале фусамдаьшца дIаув хьаьший. Вай делегаценна духьала баьхкаб КПСС Къилбаседа-ХIирий обкома секретарь А. Х. Чельдиев, Къилбаседа-ХIирий АССР Министрий Совета председатела заместитель С. Е. Ужегов, вежарашка йолча республика культура министра заместитель Г. Е. Черчесов. Хьаьшашта духьала даьхь хIирий Iаьдалаrlа кийчдаь тухсискал.

— Деза доттагIий, тха деза вежарий, — йоах КПСС Къилбаседа-ХIирий обкома секретара А. Х. Чельдиева. — Нохч-ГIалгIайчен Къилбаседа ХIирийчени лаьтташ хотталучча шуга моаршал хоатт оаха дукха безача дIаллахошка, хьамсарча доттагIашка, доггуйла цаI долча вежарашка санна. Укх вай вIашагIкхетаро тхо мел дукха гIаддигад шозна дIахар, тха йоаькхо а тха шуцара моралло а шозна йоавар лов тхона. Тхона лов оаш укхаза оаха шуи беркатеча лаьтта тIа санна безамe а хьакхашта а хеташ ха дIахьар.

Хьашаши цIерагIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. О. Бузуртанова дег тIара баркал аьлар шоаш безаь тIаэцарах, шоашта дег тIара лоацаш дакарахи вежарий санна хьамсара хетарахи.

...Шозза IIаьхагIа хилар г. Орджоникидзе уллача оаrIорахьа дIайийра хоза кийчъяь автопоезд. Орджоникидзе дIакхаьчача из сой В. И. Ленина памятник латтача майда тIа. Шин республика викалаша вайна эггара дезагIа доле хIама — ССР Союзан дохаргдоаца халкъий доттагIалла — тIехьленна дитача сийлахь-воккхача сага памятника йисте эзаш дахкарха цун сий дир.

Иштта дIадоладелар ХIирийчен къаьнача лаьтта тIара вIашагIкхетараш.

Цу дийнахьа сайрайна ХIирий драматически театре хилар Къилбаседа ХIирийчене Нохч-ГIалгIай АССР Денош дIадоладалара хетаь сайре.

СУРТА ТIА: вежарий лаьтта тIара хьалхара вIашагIкхетараш.

В. КОБИАШВИЛЕ сурт.

Юкъара я СССР Конституце проект

# ВАЙ ВАХАРА КЕРТТЕРА ЗАКОН

## ГIуллакхаца жоп лу

Грозненски тепловозий водителаша шоай гIуллакхаща жоп лу КПСС ЦК майски Пленума, СССР Лакхехьарча Совета сесса решенешта.

Тепловозий машинисташа а кар гIоачаша а шерра ехь йоаржаьй деза мухьаш кхуьа поездаш дIа-юха кхувлара, нормал тIех мухьаш ккаьара. ХIанз уж шоай цIейна — Ерригсоюзни машинахакъхочуи дения а, Советски паччахьалкхен 60 шу дизара цIейна а дикка совгIат кийчдеш ба.

Дукха ха йоацаш рейсагIара цIаенача машиниста нов. Н. П. Босенко локомотиви бригадо хоам бир, ше нормах совгIа 744 тонн мухь тIаболе поезд Прохладне дIайигарах, поезд ший расписанех ккача еззача дIакхачийтарах.

Машинистий Н. Садовниченка, П. Иваншийна, К. Печенкина, и. кх. дI. бригадаша а башха-дика рейсаш яьй деза мухьаш кхувьача поездашца. Цар шоай нормал совгIа 10 эзар тонн хилкъа боахама мухьаш дIадихьар июнь бетта хьалхарча шин декадагIа.

Г. АНОХОВ.

## Наьха дагара дола документ

МоллагIча гIишлошъеча участке нийсвелча, моллагIча нигарча гIишлошъечунца къамал йоссаделча даим сона хоаваш дар цаI да — ма-башха нийса, наха дагадовллачун теркам беш оттадаь документ да из вай кердача Конституце проект!

Советски сага еррига уйлаш, низ, хьинар кхы а чIоагIагIа тIаверзаду цу документо вай Даьхен низ совбиккхара, кхы а дикагIа къахьега, мехка вежа да хила безам оттийт.

Оаха, болхлоша - гIишлошъерийна чIоагIа къоабалду проектa тIа белгалдьар — общественна, паччахьалкхенна хьалхашка шийн балха декхараш цIена кхоачашдара, творчески уйла йолаш къахьегара болх ший бехктокхам кхетабеш хила веза хIара граждани.

Тха гIишлошъерий коллективе 35 саг ва коммунистически къахьегама цIи лелаеш, 65-це из цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабу. Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара сийна доккхий декхараш тIеийцад массане а.

Паччахьалкхен план а уж декхараш дизза кхоачашде-ц хьайоагIа тха коллектив укх шера.

Сона бакъахьа хетар Конституце проекта 60 статьяна ер денаш Iотlатехача: «Къахьегама производственни дисциплина, телхам, шаьт-каьста производствера производетье удам вола саг, тунеядец санна лоархIаллва». ХIана аьлча дукха ле ду цу наха къахьегама коллективашта а паччахьалкхена а.

М. ГАДАБОРШЕВ, Назрановски ремонтно-гIишлошъеча управление мастер.

## Ростовчаний боламагIа

«Цхьамкха а тIехьавусаш из хилийта» яхача ростовчаний девизагIа болх беш ба хIанз Карабулакски бурувдеттарий балхий управленера бурувдеттараш. Октябра 60 шу дизара накъабоалаш, СССР кердача Конституце проекта гIуллакхашта жоп а луш, цар кхы а дикка бурувтохара балхий темпаш. Карабулакски УБР коллективе рапорт делар июнь бетта шоллагIча квартала, хьалхарча ах шера планаш хьалха хьалхе кхоачашдьеррах.

Шу доладелча дена цар буруш техад 21500 метр хьаттан тIоаьашта. Дика къахьегаш я бурувдеттарий мастераша Н. В. Редякова, Н. Ф. Косьяненкос, С. А. Хохоева, В. И. Неткачева, И. И. Соломатина кулгалду бригадаш.

Укх деношка болх беш йолча скважинашта уллув дIааттай Самгори - Патардзели яхача меньдахьта довнахча йоттагера 1008 скважина. Из нийсагIа скважина хьийкайнй вай вежарашка йолча Гуржий доазон тIа. Скважинана бурув тохаш я В. К. Терлецке кулгаллу бригада. Цу скважина проектни кIоаргал 3500 метр я. Бурувдеттарий бригадо декхараш тIаийцад дкадача хамал цхьа бутт хьалха № 86 йолча скважина бурув теха даккха.

А. БАКАЛЮК.

— Кердача Конституце проекто йоаккхъ ю Советски халкъа. Из кхета а деш хIаране декхар да, укх юбилейни шера сийна аьржача социалистически яхье доккха дакъа а доацаш планаш тIаийца декхарама толаме кхоачашде, — йоах партбюро секретара Мусаев Iаиса.

Сменни норма массе хана кхоачаш а еш хьинаре къахьегаш дукха ба элеваторе. Уж ба слесарь коммунист Эзерханов Исраил, болхлой Магомадова Чоаза, Шахтахлова Мадина, шофер Данаев Iабдул, ремонтни участка мастер Султанов Джангар кхыбараш.

Кердача Конституце проект къоабал а еш, цар дош денна иттлагIча пятилетка шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денга кхоачашъе, аьна. Ах шера план 33000 тонн йолаш, 42350 тонн комбикорма дьаккхал.

СУРТА ТIА: агитатор А. Саидов элеватора балхлошта юкъе кердача Конституце проект йовзаш ва.

Я. ЦУЕВА тексти сурт.

## СОВЕТСКИ ВАХАРА ХЬИСАП

Советски халкъо къоабалъяь тIанийцай кердача Конституце проект. Кхъга чу хьажича сага ший сибат бIаргагуш мо цуна статьяша кIаьгга хьахьоах хIанз коммунизм халкъеш долча советски халкъо 60 шера хьабена сийлен никъ, боахами культурен дегIайовллача цунна карагIдаьнараш.

Гроэнерча № 9 йолча больнице нийсвеннача сага дагайоханза ялац кертерча Закона проекта 42-гIа статья. Цо йоах: «СССР граждании шоай унахцIено лорае бокъо ва. Из бокъо иштта хилар хьахьоах ни гарча гIуллакхашка хьежача Лоа мо кIай цIена метта хIамаш кIал а ядаш, лораша деш дарбаш а долаш, сийрдача палаташка сатийна Iобийша бада унахой. Цхьаккха саг ваи царех шоашта телача мохьхеш, лораша дарбаш деш хьегача къинахи, хIара дийнахьа шоаш кхоаза будча кхачахи цхьа кенит хиллал ахча шоай дала дезилга уйла е езаш. Уж дерригa унахцIено лораерча дуззденна гIуллакхаш. Советски паччахьалкхено къахьегамхошкара мах ца боаккхаш, ший чотах деладу.

Иштта дий капиталистически мехкашка? Дац. Эггара паьша юкъе йIахагIа йолча Америке цамогаш хиича чутIарера къахьегамхой больницашка Iобуйша йиш йоацаш ба боккха мах боккхаш хилар бахьан долаш. Бетта къахьийга хьадаьккха ялаш тоъац цхьа больницe йо а вижа дарба дайтарь.

Шоай унахцIено лорара цхьаккха бокъо йолаш хинабац миска нах дIаяхача къахьегача паччахьа хана а. Вору чураьнна тха дас ший шуча цу хана больнице вигача дукха ахча дьаккхадар ич меттаоттaеш. Цул совгIа йоккхача юрта цхьа лор хиннавац, хIаьта городашка геттара кIезига хиннай больницаш, иштта кIезига хиннаб лораш а.

ХIанз кхыча тайпара да гIуллакхаш. ХIара шера кхы а дукхагIа IойохкIаш латт больницаш, санаторешъ, туристически базаш, пансионаташ, салаIа цIенош, хIаьта цхьаккха юрт ца лорий пункт йоацаш. Миллионаш болча советски къахьегамхоша Конституце еннача бокъонех шерра-шера тоаю шоай унахцIено, йIаьхьенний бахаш йоаккха ха.

...Гроэнерча № 9 йолча больница палаташка бадача унахошка хьожаш, лорна дарба хургдола гIуллакхаш деш лел юкъерча дегIара кхалсаг. Цо безаме тохача кулгага хьажача, унахой берзаргхаларах теша-беш безаме деча къамьлага ладийгIача молий-хьогI из кIай халат тIадувха тоамболе йоI аьле уйла чуйоссе эггара хьалха из бIаргайнараштa. ХIаьта из йовзараш, цо дарбаш даьраш из йовгIаш-йодаш шоешта бIаргайча цхьа геттара дукха езача гаргарча сагага хулаш мо цунга дог-дIайха йист ца хилча тIехь а баьле дIаболхац.

ДегIацара хьинари денали хьа а хьокхаш, наьха ираерча вахара духьа институтеи цул тIехьагIа аспирантурей ше Iомаьр лорий говзал цамогаш хиннача наха дикагIа дарба дара дIа а телаш, из мах боаца доккха сий даьккхар ПаиевгIар Хьадиса Абукара ШариIат я. Дукха деноаш биисаш дIаахийтад по тахан шийга хьажа лорий къайлемаш йовза гIерташ. Лаккхера дешара заведении чакхъяккхачул тIехьагIа Карагандерчен Грознерчен больницашка лорий балхаш деш хилар из. ТIаккха Москве кхаь шера аспирантуре деша а вигIа, 1973 шера медицински Iилмай кандидат хилар цох.

Плиева ШариIат горздравотдела керттера ревматолог я. Цхьайтта шу даьннад цо Грознерча больницашка лорал ду. Хьинар дIакхаьчад денал долча биIий 1975 шера КПСС горкомера сайрийнара марксизм-ленинизма университет чакхъяккха а. ШариIата ватаре ший къаьстта моттиг кхоач дIадахача шерага. Цу шера КПСС членалла дIаийцай из.

№ 9 йолча больнице шийна тIадехка лорий декхараш дика чакхдахерал совгIа общественни гIуллакхашта юкъе а дикка дакъа лоацаш хьайоагIа къона кхалсаг. Шоай больницерча комсомольски организаце балха даькъе бехктокхаме хинна ца Iеш, КПСС Ленински райкома атеистически кхетам балара йолча комиссе член а республикански продвоевмотологически комиссе секретарь а я.

Укх шера 19 июне ШариIат № 84 йолча округе гIолла Грозненски городской Совета депутаталла хержай. Цуьнц цхьана общественни гIуллакхаш кхоачашдара даькъе цунна тIабужа мухь кхы а боккхагIа хул. Цун доккха довшача хозача дегIа бIаргаьнача деталу минара кхухьа хьогI цо иштта оIеша, телиаме балха декхар кхоачашдара а общественни вахаре сийлера дакъа лацара а низ хьинари, аьнна. Цох лаьца дала ваI мара кхы жоп дац. Сийлахь йоккхача Октябрьски социалистически революце доккха а зIамига а доача къамашта цхьатарра бокъонаш еннай, къахьегамхоех мехка дай баьб. Мискачa наха Iаьрша лаьтта дуне сийрда а даьккха хоздаь дIаоттадаьд. Из я ШариIата а дерригача Советски халкъа а низ хьинари совдоахе стимулятор, из да мехкасага маIача сага нийсса профессе, болхи, гIуллакхи харжа бокъо, паргIато еннилга. Из кIаьгга гуш да тахан вай ювцача проектага хьежача а.

Паччахьа къиза Iаьдал лаьттача хана бокъонаш ца хилар бахьан долаш вIалла лоархIаш хиннабац гIалгIай кхалнах. Царех цхьаккха саг хиннац дийша. ХIанз советски Конституце новшта еннача бокъонех шоай вахар дизза вIахьош ба уж. Тахан вай кхалнах лораш, экономисташ, инженераш хьехархой, механизаторaш, юрта боахама специалисташ а болаш шоай хозача мехка доладеш ба, хIаьта кхуваш мел боагIараш деша багIа.

ШариIата наьна даь Сурхотlарча Мусий Маьхьмада цхьа йоI хиннай Паьтlимати, Залинати, Чабийхани, Маржани, Тамарийи яхаш цIераш а йолаш. Паччахьа хана нийсвеннад, царе кхоана вахац царех цхьаккха йоIага дешийта вIаштIехьа даьннацаш даь. Цу хана деша йиш йолаш бIаьхий нах мара хиннабац. Пхьиле-Къонгий юрта Хьадийса Абукарага маьре яхача Мусий Маьхьмада Маржана цхи йоI а Лейлан, ШариIата (из вай укх тIа ювцар я). ПатIаьмати, Iабидати, РукьиIати яхаш цIераш а йолаш. Уж меткорий советски хана хьажхой ва ба. ХIанз хьожаргда вай цар валар миштa нийсденнад а, наьна йахарий хинначох цар дар тара дий а.

ЙоккхагIйолча Лейлас Карагандински медицински института яьккхай, хIанз Грознерча № 6 йолча поликлинике берий лор йолаш болх беш я из. ШариIат Iилмай кандидат а йолаш, № 9 йолча больнице лорва деш хьайоагIа. КхоалагIйолча ПатIаьмата Горски сельхозинститута экономически факультет а яьккха цара битови гIуллакх деча министерстве болх бу. Iабидат яхача йоIо Орджоникидзера медицински институт яьккхай, Грознерча № 4 йолча больнице терапевтически отделене лор йолаш а из. ПхелагIча РукьиIата а яьккхай Орджоникидзера медицински институт. Из Грознерча медучилище хьехархо а йолаш, № 2 йолча больнице лор а йолаш ший декхараш дIакхудьаш а.

Цхьан дана нертагIа кIай бантташ а хьорчаш деша нах зIамига йиIигаш хIанз мехка а, наха а пайъаболаш специалисташ а хинна общество дегIайоллаеча дизза дакъа а лоацаш дIаэттаб. Вай массараша баркал, ала деза ПлиевгIарна Маьхьмада Маржанан Хьадийса Абукаран уж кхъаль йолаш боли мехкарий хьалхебарах, нерттIа царна доал дарах, царга дешийтарах.

Больницерча приемне Iохайна вагIа со бIарга а вайна со тейна вовзаш хиларах хьатIехьа ШариIат. КIай бос болча хозача цхьа тIа гIолла Iоухаш хьацара тIадамаш дар. Цхьан унахочоа дега массаж еш яьлла хиннар из. Цхьа шоай тайпара хоза бос болаш сийдадьннача цуна бIаргаша хьахьонхар укх наькъа а лорий говзалено цамагар эшадаьлга.

Тахан гIойлехагIа хиина уллача унахочо дега дике лоIам бах кхы а ходдь дIаоттадир ШариIата вахар лелар.

— Тха даь дас Хьадийсен даь вожас Идрисен граждански кхйш цхьан дийнахьа шоай дегIамаш Iодехкар мовстагIаьшца тIом беш. Цар синош ца кхоадеш лехаш хиндо йрая а кхьехча дахийш да тхо тахан. Дийлургдолаш ма со хьамсарча Советски Iаьдало сайна даь гIуллакхаш а. Цу дерригне декхарийна ю со укх шера 60 шу дузача вай Даьхена дикагIа гIуллакх де. йоах кIаьдьъяар дIа ца далерах доккха ел доахаш вгIача ШариIата.

Султан АУШЕВ, штате воаца корреспондент.

## КЪАХЬЕГАМХО ЛОАРХIАЛГА — ВАЙ ДЕКХАР

ХIанз тха цехашка, филиалашка конвейерашка, участкашка чуйнина болх беш ба СССР кердача Конституце проект ювцаш. Цу тIа хоадам боллаш хьахьекхад Советски Iаьдал латтача 60 шера вай даьха толамаш. Белгтала лоархIам болаш хIама да Сийлахь йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара вай гарта гIертача хана мехка Керттера Закон вай деррига халкъо дувцаш хилар а. Советски Iаьдала дувза довсIа вайна карагIдаьнна мел дар. Кердача Конституле тIа Советех «Халкъа депутатий Советаш» яхилга чIоагIдерда. Из геттара нийса даь хIана ла. хIана аьлча вай паччахьалкхе хIанз халкъа юкъара паччахьалкхе йоландаь.

Тха коллективе барт тайнача цхьан дезале санна къахьегаш а бахаш а ба итт къамех бола нах. Уж болх бе хьаух тха фабрике Назрановски районера санна Малгобекски, Сунженски районашкарен Къулбаседа ХIирийчен Пригородни районерен. Веррига 1600 совгIа саг.

Конституце проект дувцаш тха подразделенешка хиннача собранешка къамаьлаш даьча болхлошо массане цхьан дагара а болеш. хьекхайкахир шоаш лувна чIоагIа цутIахьа хилар. КПСС ЦК майски (1977 ш) Пленуме ше доклад еш КПСС ЦК Генеральни секретара, Конституцион комиссе Председатела нохкъоста Л. И. Брежнева Советски сага бокъоний керттера гаранти из вай Даьхе низ болаши дайн тоалуш дегIавхаш хилара латт аьнна дешаш шоай дегашка дийша хилар. ХIара граждании кхеталеш хила веза ше халкъа общестана хьалхашка декхарийла волча, пудухьа шийна тIадилла декхар тешаме кхоачашде веза цо.

Цу тайпара дог-уйла йола къахьегамхой хIара коллективе дитIехьа дукхагIа хулаш болга вайна гуш да. Из дика холуш да тха коллективага хьежача а. ХIара шера чIоагIлуш латт цар тайпо-боахама кхтна. Цунга хьежжа дегIаух коллектив а.

Укх тIехьарча хана, къаьстта КПСС XXV съездо кхетам балар гIуллакх цхьан комплексагIа лелладара декхар хьалхашка оттадаьча гIоне дукхагIа теркo тIаахийте, даьннад тхо коллективe нравственни кхетом балар сенна хьалха хинна теркал ца деш хиннача дешашта. хIана аьлча буксоацача кхьачаче сага хьинар, цун балха гIуллакх цун сакхетангp хьежжа мара хьла йиш йолаш доацадаь.

ХIаьта партийна организаце, администраце цу даькъе деш мел дар тIадерзадаь да нах шоайла вIаши гIуллакхашта Iымерзен хилийтара, кулгалхой къахьегамхой хьешташ теркалдеши цар дIадехараш кхоачашдеши хургболаш хьалххебара.

Бокъонца волча кулгалхочо цIаккха ца лоархIаш вутаргвац къахьегамхо а шогIа деттарна наьха хьалхашка из сийдоацача ваккха а гIертаргвац. Вай замелахьа алхха ший приказ [illegible]

лаьцна нахата гIуллакх кхоачашдайтала Iалашха гIерта кулгалхо гаьнн вургвац.

Тха фабрике тахан къахьегаш ва 295 коммунистически къахьегама ударник, хIаьта 768 болхлочо къовсам лоаттабу иттлагIча пятилетка шоллагIча шера задании хиннал хьалха кхоачашъяра, шоаш юбилея сийна денна дош тешаме кхоачашдара. Цу дерригне тхога аьттув балийтар коллективага ер шу дIаболавенначa хана лекх паччахьалкхен планe социалистически декхарашш кхоачашдайта. КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен соцъяэагIа пхе бетта итогегIа республика кхьача цхьанийолча предприятешца цхьан социалистически яхье котъянарг дьахIар тха предприяти.

Тха коллективо цу юкъа дика къахьийгалга хоаргда соахка пхе бетта хиннача 51 процент дукхагIа швейни изделеш арахецилга укх шера оаха Iалашдаьлга белгалдаьккхача а. ХIаьта цхьоалагIа сортах йола продукци а дикка алсамъяьнай. Из хIанз 72 процентага дIакхаьчай соадка 48 процент хиннача метте.

КарасIдаьннчо тхога бIубе- [illegible]

лийт дIахо йодача хана тхой къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара, наха кхетам лулга тоадара кхы а хьинарегIа болх бара.

Бакъда, тха балха хIанз а долаш-м да дукха кхоачамбоацарйи дизза дIсараш. Уж гуш а партийни организации коммунисташа ХIаьта уж зIадахара коммунистий а дерригача къахьегамхой а хьинар айдара наькъаш лехаш а я.

Фабрика администраце, партийни организаце даим шоай бIаргтIаьл лоаттаду производства резерваьх дикагIа хайда эвара, рузкъа лорадара дешаш, уж гIуллакхаш коллективе хIанз ледара латтилга теркал а деш.

ХIанз а болаш ба предприяте шоай а коллективе а декхараш хайра теркал а ца деш шоашта кIалйиса хIама дIаяхьа гIертараш. Цу тайпара бараш кIира, бетта кхетаборах атте хIама хургдац. Долче массе тайпара низь бехка безa лечкъорашта. Цу тайпарча наха вIаьхха а дагайохийта безам бар са СССР кердача Конституце 61-гIа статья: «СССР хIара граждании декхарийла ва социалистически доалахье лорае чIагIъея».

Вай мехка ястоpе чухьа йиза моттиг дIа а лаьцна дIаоттаргда Кертера Закон. Цо вайна вIаьхха а хьагойт нарте демократе дегIайоалаяра, къахьега саг хьаллацара хаддаза йоакхо еш хилар.

ХIанз СССР кердача Конституце проект Iомаяра занатеш еш ба завода пропагандисташ, кхьбола идеологически болхлой. Цига къамаьл деча къахьегамхоша шоаш бокъонца боли мехка дай болга хьагойт.

Б. ГАГИЕВ.

Назрановски трикотажни фабрика партбюро секретарь.

## ТIЕХЬАБУСАРАШ ХУРГБОАЦАШ

## ЮБИЛЕЙНА — КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ

Беррига советски нах санна Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара доагIаш дола къахьегама совгIаташ кийчдеш я «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода коллектив.

Октябра юбилейна сийлена накъаннхара къахьегама вахте эттача завода коллективо планал совгIа тайп-тайпарча моделех йола 70 подъемних хьае, хIаьта керттердар — арахеца продукце дикал лакха хилийта дош деннадар ер шу доладуш.

Итташ бола производственникаш, бIарча бригадай, участкай коллективаш я заводе иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера план укх шера 7-гIа ноябрь тIаккхоачаш кхоачашьяра къахьегаш.

Белгалдаккха догIа завода коллективо ше лаьрхIар кхоачашделга.

Шу доладелча дено цхьа бутт дIабадийтабац план а декхар а кхоачаш ца деш. ХIаьта республика промышленни предприятешта юкъе аьржача социалистически яхье дика хьийрах укх шера шоза республика Сийлен доска тIа дIаязъяьй завода коллектив. Дукхаа тIехкхоачашъяьй ях бетта план а.

Укх шера дикала Знак еннай П-111 яхачеи П-113 яхачеи шин подъемника. Чакхдаьнарча ах шера итогашa хьахьокх шу доладелча дено завода цехашка хьаьвьча гаражни оборудованех 18 процент лаккхерча категорех хьаьвь хилар. Завода производственни участкашта юкъе аьржача социалистически яхье шу доладелча дено дика толамаш доахаш хьайоагIа довзаш араьхьарча мехкашка дIаухийта продукци хьаьча участка коллектив. Цу участке а ерригача завода дикагIачох лоархIаш я коммунист, 9-ча пятилетка ударник вола Р. И. Лососинов керте латта слесарий-сборщиквий бригада. Цу бригадаца дIаяь а хьинаре къахьегаш ба 25—30 шу хьалха из бригадо йиIиатIьелле бола йоккха профессиональни а хьехамий а говзал йола говзанчаш. Царех ба 1947 шера дено цига болх беш хьабоагIе Б. А. Чебоксаров В. И. Петрови. ТIема Iазапа шерашка мьарвача хакарча къахьегамех хьайга вола Владимир Иванович кхычарна хьоалам телаш болх беш хьавоагIа 31-гIа шу да. Къахьегама Цlена Байракха орден, Ленински юбилейни медаль, кхыдола совгIаташ деннад ветерани цу дукхача шерашка цо лакха производственни хьокхамаш дахарах. Вахар дика довзаш а, йоккха болха опыт а йолча цо бIу ца къожабеш къахьег шоай бригаде. участке къахьегаш болча кагийча нахаца.

Слесарий-сборщикий бригадана социалистически яхь лелаю тIемен къахьегамен ветерани вола В. С. Турапно керте латтача цу экспортни участке къахьегаш йолча газоэлектросварщикий коллективо. Ший новкъостий барт тоабе, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж оарцагIаваха воаш ва бригадир Владимир Степанович.

ХIанз массехкааьлагIа къахьегамхой депутатий Ленински райсовета депутаталла хержав из ший новкъосташа. Из ва партe Грозненски городской комитета член а. Новкъоста Турапна ший декхараш миццa кхоачашду хьахьокх къахьегама ЦIена Байракха орден, «Знак почета» яха орден, кхыдола доккхий правительственни совгIаташ цунна даларо. 1955 шера дено Турапнига цхьана цу бригадаца болх беш ва лакха профессиональни говзал йола А. Н. Симанов, ОТК болхлой тIахьожам боацаш къаьстта ший тамагIа долаш ва Анатолий Никифорович. Вешта, из боккха тешам беина-м цу бригадацар дукхагIа мел волчоа а. Шоайла яхье янкхча шин коллективо баьча балха итогашa ю хIара бетта. ДIабахача пхе бетта цу яхье кхоазе котъяьйнай В. С. Турапна газосварщикий бригада, шоазе — Р. И. Лососинова кулгаллу слесарий-сборщикий коллектив.

Укх шера хьаеча ерригача продукцех 97 процент цхьанкха гIалат доацаш, кхы шоаллагIа тоае ца езаш дика хилийта, планал совгIа 7 пресс хьае иштте дё цу шин бригада. Сийлахь-боккхача Октябра юбилея сийна укх шера шоашта хьалхашка оттадаь декхар. Цу декхарех дика лоархIаш хьайоагIа доаькха болх беш йола пхи бригада. ХIара бетта шоай задание тIехкхоачаш ца еш Iиннабац цу шин бригадацара болхлой. ХIаьта пха бетта задание Турапна коллективо 105 проценте Лососинова бригадо — 103 проценте кхоачашъяьй. Цу бригадашна завода кхыча производственни участкашка кIезига бац иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера план 7-ча ноябре кхоачашъе аьнна шоаш тIаийца декхар хIанзлехье кхоачашдь а, кхоачашде гарга бола а производственникаш.

Массехк доаI ца аьлча Iелац механо-сборочни цехерча къона коммунист Хамзаев Лаьча керте латтача газоэлектросварщикий бригадех. ИттлагIча пятилетка шин шера план Октябра юбилей хьатIаккхоачача денга кхоачашъе а, планал совгIа 4 подъемник хьае а декхар тIаийцача цу коллективо «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача дивизах къа а хьегаш овсаре къахьег ер шу доладелча дена. ДIабахача ях бетта баьча балхо хьахьокх цар шоай дош кхоачашдергболга. Ях бетта производственни план 106 процент кхоачаш а, ц планал совгIа 2 подъемник хьаьй, дукха материалаш кхоаьй. 30 шерага кхачалца бола кагий нах цу бригадана мел бараш, хIаьта цхьабараш берранаха нах ба.

Ше 30 шу мара далаза къона кулгалхо вале а кагийча наьха аьзза вола тхьамада ва бригадир Хамзаев Лаьча. 12 шу ва цо цу цехе болх бу, хIаьта кагирхошка из шоай бригадирадла хержа 8 шу даьннад. Хьалха ерригача заводе тIехьавусачарех цай хиннa из коллектив Лаьча кулгалде волавенначул тIехьагIа хьалха латтача бригадашта юкъедахар. Новкъост Хамзаева хьинаре дакъа лоац цеха заводa юкъарча вахаре а. ХIанз из цеха парторг. Дукхача шерашка къахьегама толамаш доахаш завода коллективе юкъарча вахаре хьинаре дакъа лоацаш хьавоагIача Хамзаев Лаьчийна дукха ха йоацаш арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа деннад правительственни дена совгIат - «Знак почета» яха орден.

— Хьай бригадацарча дикагIйолча болхлой цIераш яха сона, — дех аз Лаьчийга.

КIезига тIела а ва укх тайпара жоп валар сона бригадира.

— Яр дукхагIа, дикагIа болх бе гIерташ, вож халонех къахькаш ца ший эьнна цхьаккха къовставе йиш йолаш, барт болаш а, шоай болх дикагIа бе гIерташа а ба са новкъостий. Цхьабахьа, хIара саг ше-шийха хьинга а балха опытага а хьежжа балха дикагIа е вогIа ца йолаш ма хулий. Цунга далабача балха къаьстта дика ха йолаш ба соца цхьана 11 шу хьаллагIа тха бригада вIашагIьелла бола лакха балха опыт йола газоэлектросварщикаш Григорьен Анатолий Иванович, Дудаев Денисолт, кхыбараш. Цхьа ди дIадахийтац цар ше-шийн норма тIехкхоачаш ца еш. Иштта СССР кердача проекто хьинар айдаь Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денна къахьегама совгIаташ кийчдеш я «Автоспецоборудование» яхача опытно экспериментальни завода интернациональни коллектив.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

## ТЕПЛОВОЗНИКИЙ ГIУЛАКХАШ

Грозненски локомотивни депо дизельно-заготовительни цеха мастер Хажиев Ахьмад болхлоштa дика вовз ший болх дика беш хиларах совгIа общественник-агитатор, политинформатор хиларга а хьежжа. Цо хIара денна тайп-тайпарча темаех газеташ деш беседаш ю болхлошта юкъе, тьаьхалаттарий опыт юви. Цунга ладувгIа довш хул болхлой.

ХIанз Хажиева ший общественни болх тIаберзабьаб КПСС ЦК майски Пленума решенеш ювцара.

Слесараша А. Амерханова, Б. Бондаренкос, В. Ширягина, П. Вавкина, кхычар шоай производственни нормаш 120—130 процент кхоачашъяр а дац Хажиева цхьа дакъа ца лоацаш, хIаьта Ерригсоюзни машинахакъхой денненъ Октябра 60 шу дизараи толамна накъабахара лаьца социалистически яхь денгара денга кхы а шерагIа яржаш латт.

Дизельно - заготовительни цеха коллективо дIара бетта хьалхара моттиг яхар а дац цIеьхха дийна хIама.

• • •

Грозненски тепловозникаш сихонца кийчо еш ба электрически тагата балара. Къаьстта боккха теркам тIабокийт цар электровозий водителаш кийчбара.

Итташ тепловозий машинисташа машинистий гIовчашен курсаш чакх а яьха электровозаш лелахара бокъо йола тешалаш хьанийнад.

Тхъьах сага балхаца шоай дехао я дувзаш чакхъяьхар уж курсаш, хIанз электровозаш леладе бокъо а еннай царна.

Выпускникашта юкъе ба Виктор Шкутов, Николай Федосов, Адис Яятуганов, Владимир Олемишев, Николай Садовниченко, кхы дукхабараш а.

Локомотива машиниста цхьоалагIча класса цIи еннай Владимир Сальеенa.

## ПРОПАГАНДИСТА СИЙ ДУ ЛАДУВГIАЧАР

№ 4 йолча Шалински юкъерча школе ерий метти литературен хьехаш ва Техиев Хьамзат Абусандович. Дукхача общественни гIуллакхашца цхьана кхоачашду цо ший кертера декхар. Политически дешара системе пропагандист ва Хьамзат Абусандович. 4 шу даьннад коммунисташта из хьеха волавелча дена. 1975 — 1976 дешара шера «Коммунизми личносоти» яхача теоретически семинара кулгалдеш хилар, хIаьта укх дIадахача дешара шера — «Iилмай коммунизм» олача теоретически семинара.

Шалински № 4 йолча юкъерча школа хьехархой бар цу семинаре дешаш. Хьехархошта хьеха иттагIа хетараш а нийсбала тарлу, педагогически балха гIулакхаш царна дика дов аьнна хеташ. Хьамзат Абусандовича иштта хетац из. Царца болх бе халагIа хет цунна. ХIана аьлча, шоашта дикагIа ховш а Iомадеш а хиларга хьежжа хьехархочунгара дукхагIа дIа а дех. ХIаьта, цу гIулакха раьза а ва пропагандист. Дика ладувгIараш нийсбеннаб цунна. ТIаккха хьехархо а ва книжкаца болх бе ховш. Цудухьа сагo ше цхьаь болх беш хилча чIоагIа раьза хул Хьамзат Абусандович.

Цу гIулакха ше цхьа тIахьожам лоаттабе безам болаш хилара а доацаш, шоаш Iомадерг ладувгIараш массаза а хьадуана гIерташ хуланадь, иштта дикагIа хет цунна.

ХIаранар ше-ше болх беш ейа занятешта уйла тIайохийташ ва Хьамзат Абусандович. Вай мехка а довзол дахьара а кердалараш газеташка радиопередачашка гIолла довс хIара ладувгIачов. Уж нийса кхетадеш Коммунистически партеи Советски правительстван решеней чулоацам дIабувцеш беза. МоллагIа информаце чуловцама маIан а дий занятии йолавлале къаьстта дувца аьнна ший цхьан ладувгIачоа тIадулл Хьамзат Абусандовича. Сагота хилац цун занятешка. Ер иштта да яхаш ше-шийна хетар дувцаш, шоайла новкъостал деш хул уж. ТIаккха Хьамзат Абусандовича цар массане дувцачунга ле а дийгIа шийна хетар оал.

Района юрта боахама вахарах а каст-каста дувц нов. Техиева. Цо нахаддаш бувзам лоаттабу юрта боахама хьалхале лелаераща, йовз цар планаш, де лерхIараш. Ловцца аьлча, Хьамзат Абусандовича чIоагIа бехктокхаме а хеташ лелабу пропагандиста болх, хIаьта цун сий ду № 4 йолча школа хьехархоша а дешерхоша а.

С. САНДОВ.

Коми край тайгерча хиш тIара навигаци йолаенний. Къайбасейн йолхача хиш тIарча пароходства буксирие новкъай эшпашаша хьу чкухь Сыктывкара. Кетайкса дьукхинкашта Архангельска хьу чакхйоахкта-ча заводашта.

СУРТА ТIА: Вычегда яхача хи тIара боахка дуга бола плот.

С. ГУБСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

КУЙБЫШЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Безенчукски района совхоз-техникуме кхо эзар сонгlа гектар латта да хий деккаш. Укхаза хий токаш я ДДА-100 м, «Фрегат» яха а кхы тайпа а 23 установка. Совхозе хьакхиннай оператор - хий деххар, гидротехник яха керда профессеш. Дlадахача шера хий дуллача цхьан гектаро богарначун ялване дер дар, хlаьта 42 центнер алат делар. (Хий тоха доладалехьа Безенчукски районе эгара а тlехбола хьувкъам гектара тlара 15 центнерца сонбалацар). Хий дуллача гектаро укх шера ахархой дог гlоздаькхад, дика хьункъаш дергlа ялат. Пхилетка йоллагlча шера боахама къахьегамхоша дон деннад хий дуллача хlара гектара тlара 350—380 центнер моша доакъари момача хьажкlий гlади даккха аьнна. Хий дуллаш латта леладенга совхоза балха керттера белгало я хlаъз.

СУРТА ТlА: баьна хьоара лаьрхlа хий дуллача латтара моша доакъар пайлдеш ба.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

# ЛАЬТТАХ ЛЕРТТlА ПАЙДА ЭЦА

Юрта боахама дерригa доакъош шолйиа цхьана дикагlа тарлургдолаш, уж доакъош хьахулийташ йолча ерригача звенаша лерттlа болх бергболаш вай боахамий территореш нийсъяр дуxьа чlоагlа проектно-тохкама балхаш ду хlара шера республика колхозашкеи совхозашкеи. Уж балхаш деча дакъа доац доакъой дуккхача специалисташа, колхозийи совхозийи къахьегам lилман лард тlа вlаштlехьбоахача организаце кулгалхоша. Боахама гlулакхий ерригa оагlош техкачух, lилма, лаьттан, климата хьалаш lомадьечух тlехьагlа хьахул боахама чухьара лаьтта нийсдеш йола проект. Цу тlа белгалйоах производственни центраш, кхашкара станаш, бригадни участкаш, кхашка гlоллареи боахама чухьарен накъаш, кхаш лораду хьун оасаш, севооборотий кхаш, центральни усадьбаш, нах баха юрташ, кхьираш дикагlча тайпара дlанийсьергйола моттигаш. Лоацца аьлча, lилмаи установкашка хьежжа, территорена доал ден юртбоахама производство вlаштlехьаккхен аттагlа хургдолаш, юрта боахама специализацеи концентрацеи яра дешаш теркал а деш нийсъю колхозий, совхозий, юртбоахама кхыча предприятей территори. Цул тlехьагlа территорва цу тайпара нийсъелга экономически гlойленагlа хилар бакъдий хьоттаду, боадамера эггара керттера дакъа къаьстта белгал а доаккхаш. Экономически из гlойленагlа хилар цу тайпара бакъдаь хьоттадеча хана боахама реальни торонаш лох, уж хьагучайоахаргйола накъаш, цу гlулакха эша средствош, уж юхаметтаоттаргйола хинаш, лаьрхlе мероприятеш чакхйоахача хана колхозо е совхозо яха еза ча валови товарни продукце боарам белгалбу. Лоацца аьлча, из я юрта боахама продукташ яхарен кийчъярен пачхаьлкхен планаца айхха юнзаш оттаь колхоз е совхоз дегlаяра йlаьххача ханера, перспективни план. Тlаккха, цу тайпара, боагlаш йолча лакхе латтача инстанцешка хьежаш чlоагlъяьа йола юртбоахама предприяти дегlайоалаяра перспективни план кховчайце колхозага дlаду.

Колхозаши совхозаши дегlайоалаяра цу тайпара планаш оттаяра пачхаьлкхено хlара шера lалаьмате дукха ахча дlахец. Алхха цхьан колхозе е совхозе деча цу тайпарча балхашка 17 — 20 эзар сом доал пачхаьлкхен, хlаьта а уж харжаш ю цо, дlаиа аьлча йоккхийча социалистически предприятешка цу тайпарча lилман ларда тlа мара лертlа лела йиш яц юртбоахама производства процесс.

Укх тlехьарча 10 шера вай республике цу гlулакхашка дlадахийтад 3,5 миллион сонгlа сом. Хlаьта гlойле малагlа яьнай? Чакхъяьхийна уж мероприятеш, нагахьа санна дьхаеце, хlана яьхаяц, фу да цунна вовгъарле ен дар? Цу ерригача мероприятей дог да севообороташ, хlаьта, нагахьа санна уж карарзаяь яьнваляе, вож юхедисар ши-шегlа лел, севообороташ карарзаярга хьежжа.

Республике дукха да карерзаяь севообороташ йолеш дола боахамаш. Цу тайпарча боахамех я «Консерплодоовощ» яхача объединенена чуйоагlа «Ассинский» «Новосельский» совхозаш, юрта боахама Министерства «Горена» «Гехинский» совхозаш, Шалински районера XX партсъезда цlерагlа колхоз, Наурски районера Ленина цlерагlа колхоз, кхы дола кхы боахамаш. Хlаьта а республике дуккха а дуккагlа да севообороташ йоацашн территореш нийсъяра оттаь системателхаешн дола боахамаш. Из да пайда эцаш леладу лаьтта массаза а, цаl ца хилар бахьан долаш. Республика юхаметтаоттаьнтул тlехьагlа дуккхаза а вlашагlьетташ йоккхий ешн вlашагlа къестаеш зlамигъеш лелаяьй вай колхозаши совхозаши. Аьлча кховчам ба Назрановски района совхозашта цу тайпара операцеш 7-зза. Урус-Мартановски Ачхой-Мартановски районий боахамашта — 5-зза, Шалински района совхозаштеи колхозаштеи — 5-зза яь хилар. Кlеанга боахамаш да республике доазонаш хувцаяза, доккхий деша зlамигдеш леладанза. Колхозаштеи совхозаштеи дикагlа дола боврамаш лехаш, керттерча дакъа юрта боахама специализаци ерца дувзаденнa леладаьд уж гlулакхаш.

Хlанз 20 шу дьннад вай специализаци еш дола, хlаьта а цун хоадам дlаиз а гуш бац, республика хьалаш, йlаьххача хана вайна эшараш гуш дале а, мича фу тlайоал, малагlа хьейба мича деладе деза, кхидараш ховш дале а. Дерригa а фуд аьлча, республика ерригача территоре тlарча дуккхача специалисташа массе оагlорахьара уйла е еза специализаце, цун къаьст-къаьста экономически зонаш теркал а еш, лоаццача хана чуть чакхъаккха еза из.

Нохч-Гlалгlайче территорега даллача йоккха республика йоацаш хилча хlаьта а. Къаьстъкъаьстача боахамашта е цехашта е нийсехк боахама специализаци яр йlаьхен кlезига пайда лушн, цу тlа а дукха нах бодаш мероприяти я. Боахама доазонаш моллагlча тайпара хийца а хувцаро чlоагlа lоткъам бу производства процессана, лоарзагlа йоккх но яз, гlулакх доацаш зенаш дайт. Ииттa моттиг нийсъелча сихен бизай пайда юта хьахургбац, хlана аьлча ше бlарчен экономически низ болеи производственни единица а хинна колхоз е совхоз хьоттара процесс йlаьхен чоалханен я.

Дукхьал дlаргда вай, юрта боахама интенсификаци елга дуккхача даькъе массаза а цхьа лаьтта леладарях тийша да. Тоьал йlаьхача хана (15 — 20 шера) чlоагlен хувца ца лушн доазон а долаш массаза а цхьан лаьттах пайда эцар — специализаце лард, юрта боахаме lолам баргхилара бола тешам. Из вай дийцар бакъду вай республикерча, къаьстта а цхьа нагтахьа йолча хана, чlоагlа лоралуш мара доазонаш ца хувцача вай доалахой дуккхача боахамаша. Цудухьа вай сацийта деза боахамаш вlашагlдетташ доккхий деш вlашагlа къестадеш зlамигдеш, цар лаьттах дlателашн юха хьатlахетташи, керда боахамаш дехиаш еш йола эксперименташ! Уйла дуккагlа тlаххийта еза массазарча боахамий доазонашка юртбоахама продукташ дуккагlа яхара, царна тlачlоагlдьча лаьттаех пайда дикагlа эцара. Цу хана чlоагlа доархlаме да, вай республика lалама-климатически хьалаш теркалдар. хlаьта уж вайнига мингтад аьлча, готтига специализаци яро (дуккхача моттигашка из е лерхlача тайпара) доккха зе де тарлу юртбоахама продукташ дуккагlа яхара гlулакха. Цу тайпарча гlулакхаша фиш бола lоткъам вайна хlиндле а хилуш ба. Бакъдар аьлча, моллагlча боахаме белгалдаьккха хила деза производства керттера дакъа, хlаьта воаж доакъош масса оагlорахьара из хьацаоттадеши вайна эшшдча оагlорахьа дегlаухаши хила деза, цхьанна тайпара шоай болх лаьгl ца я болийташ.

Юрта боахама министерства системера боахамаш вай шерра-шера цхьанкена тlеьна шоллагlбар болаш «Консервплодоовощ» яхача объединенега, «Плодопром» яхача трестага, «Чеченингушвино» яхача объединенега дlателар аьнна кхы сед сиха вlаштlехьа а нича доал бьндаараш, сом, комсаш дуккагlа яха.

«Плодопром» яхача трестаген «Консерплодоовощ» яхача объединенеген дlаленнача лаьтташ тlа сони быцадаараши 5-зза дуккагlа даха йиш я. «Чеченингушвино» яхача объединена тlачlоагlдаьд 131 эзар гектар лаьтта, цу даькъе 80 эзар гектар гаргга овхц лаьтта, хlаьта дуккхача шерашн лаьрхlа дlаегlа гаьнаш (сона бешамаш, комсаш, питомникаш) тlайолаш еррига а 21 эзар гектар мара иц. Цу лаьттан фондах кхетаме пайда эцаш хилча, «Чеченингушвино» яхача объединене боахамашка 4 — 5-зза дуккагlа дулурга дуккхача шерашка лаьрхlа гаьнаш дlаювгlа лаьттаи а цар тlара гулъю комсаш я.

Б. БОГАТЫРЕВ,
Нохч-Гlалгlай АССР юрта боахама министерства инженер-землеустроитель.

## БУРУВ НЮАРГ1УШ ЛАТТ

Советски lаьдала 60 шу дизара юбилей дездеча шера балха дика кайоаь Старогрозненски бурувдеттарий. Дlабахача бетте 11600 метр лоамаи тlоаташта бурув теха баьлар уж. Ах шера планаца ах бlаь метр гаргга дуккагlа хул из.

Юбилея сийна яьржача социалистически яхье къаьстта балха дика аьттуа баьннаб Къахьегама Шеца Байракха орден лелаеча М. Т. Заярие кулгалдеча бурувдеттарий бригада. Из бригада яр эггара хьалха «Минеральная» яхача мехкдаьтта доаллача моттиге мезозойски мехкдаьтта гучадаьккхар я.

«Минеральная-1» яхача скважина чура пхи эзар метр бурув техача мелови мехкдаьтта арадаьлар.

Хlаьта хlанз чоалхаеча геологически хьалашке «Первомайская-14» яхача тlеккlоргача скважинана бурув тохаш я из бригада.

Бурувдеттарий къахьегама хьинар кхы а чlоагlагlа айдир КПСС ЦК майски Пленумо кердача Конституце проект араяларо.

Цул тешаш ду укl масало: проект 5900 метр йолча метта 5191 метрага дlакхаьчад бурувдеттарий ост.

Бурув тохара балхаш сихдара, химреагенташ, электроэнерги кхом а беш кlевхийтара, бурув деттача остех, уж кхоачадалларца пайда эцара чотагlа бетта 81 эзар сом пачхаьлкхен яхча кходиьд бурувдеттараша.

Мастераш П. Михеев, А. Колпиков, А. Хайдаев, Н. Алабастов керте латтача сменаша бурув тохара меттел спуско-подъемни операцеш чакхъяхар, планаш а тlехкховчашъю.

Оборудоване пахаьдаш болх бар lалешду слесара В. Дахшукаева.

Т. АЛЕКСАНДРОВ.

## Оаха яздаьчун лерагlа

«Массане хьинар вlашагlтовд» яхаш яр укх шера 19 мая «Сердало» газета тlа кепатеха А. Валоркина статья. Цу тlа автора дувцар Магlалбика района Соагlапчарча юкъерча школе дешархошта атенистически кхетам балара балхица нийслуш долча цlенхаштарча кховчамбоацарех.

Цунах лаьца редакцега дайтача кехата тlа республика просвещена министра заместителa ноx. Е. М. Калашниковас йоах:

«Соагlапчарча № 10 йолча юкъерча школе дына дукхьалара болх ясала вlаштlехьбаьккха хилар бакъхиннад. Цун бахьан — директореи цун заместителашеи педагогически коллективи ясала кулгалдар. 1977—1978 шера из болх товбара де дешараш белгал а даь чlоагlдьд. Дешархошта кхетам баллара балха керттерча даькъе теркам тlабахийта лаьрхlад цар lилман сакхетам куртболча тайпара урокаш вlаштlехьаькха. Цул совгlа эрганьха тоае лаьрхlад дешархоши цар дай-ноанош урокаш чакхъьяча беча кхетама балха формаш».

## Письмо кепатеха деца а

«Хьамсара редакци! 1976 шера 13 октябре пенсе вахав со. Цхьабакъда цу хана дена доагlаш дола пенси хьалуш дац сона. Массехказа вахав со из бахьан тхоай горсобесе. Цига луш доаж жоп даим цаl дула: «Сабардe, дlаэцаргда lа. Маца эцаргда аз из? 1977 шу а ахалега мекхаьчадий. Хlаьта со цу тlа жамогаш сaг ва. Ноккъостал де сона, са пенси хаинахьа хьаахийтара».

БЕЛХАРОЕВ Ибрахlимa lалаудди,
Магlалбика района Соагlапча вахар.

Белхароева редакцега кайта из письмо республика социальни lалашон министерства дlаьложадар оаха тахкийтара а цун автора эшаш дола вовкъостал дара а.

Укх тайпара хоам бу редакцега социальни lалашон министерства пенсеши пособеши дlателара йолча Центра начальника ноx. З. З. Залиаеваc:

А. И. Белхароева редакцега дайтача письмо тlа дувцар бакъхиннад. Из балха хиннача «Ингушский» совхозе цунна пенси дlателаргдолаш 1977 шера 10 июне йоагlаш йола поручени дlахьийтай.

Гражданина А. И. Белхароева пенси хаинахьа хlа ца нийсара бехке я инспектор Р. Ахмиева. Из бахьан цунга цlенхаштта дlахайтад вlахо йодача хана из тайпа гlалаташ шийна балха кхы нийсе ма-далийта аьнна.

Из lоднйшарашта, цен а баьна, ала тарлу: ииттал дукха жа кхедаьдале тамаш я. Хlаьта а из бакъдар да — атта боаца ший болх беш даьккхача 40 шера «Шелковской» племзавода воккхагlволча жа lуно Социалистически Къахьегама Турпала, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутата Наурды Акватович Эсмухамбетова «Грозненский меринос» яхача гlордаьннача фух бола 30 эзар устагlа хьалкхебаьб, дикагlа долча тхан 200000 килограмм дlаеннай пачхаьлкхена.

— Укх шера буц дакха яц, догlаш кlезига дийлхад, — яхаш lокад Наурды Акватович. Белгала, бlарг ма-кховча шаьрача гlомарий аренашка гlолла дlаьлежача листа яц баьцаш. Делкъийга кхохкабеннача малхо йоагаю буц, — Эсмухамбетова дувц:

— Тхоашта тlалатта халонаш оаха эшаю lулаш латта моттигаш каст-каста хувцарца, доакъарех кхоме пайда эцарца. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийне хlара 100 жийне тlехьа 122 lахар кхеба а хlара устагlанна тlара 10 килограмм тха даккхе а аьнна тlаийна социалистически декхараш са бригадо толаме кховчашлу. Киевски хьайбаш леладерий тlахьегам хьал а лаьца

# 30 эзар устагlа кхебаьб жа lуно

оаха тхоай деррига низаш тlадахийтад пхилетка ханал хьалха кховчашъяра.

Цlи хавача жа lуно баша-хоза товьча жа lуй, поселке вигар со. Шийна хьалха нlа хьехьекхар сога. Поселке электричество, газ, радиоприемника, телевизор чуйоацаш нагахьа нlа дац яхаш дийцар цо сона. Жа lуй гlулакха болх беш а клуб, библиотека, столови, больница. Гаьнарча даьгlенашка дажа жа lулаш а нийса воаш дlабахача бераште хьалкарв саготде дезеп жа lуй дезала; массадолча хlамаца пачхьалкхено lалаш а деш, школе-интернате да уж.

Ший архивага хьожаш воаллаш Эсмухамбетова къа-юкъе дувцар ший бригадо боахамо толашаш мишта даьхад. Дайнехка тlои болча хана йоккхий халонаш духьала уттар.

Масала, 1960 шера боахама юкъера лаьрхlача хlара 100 жийна тlехьа 105 lаьхар кхебора, хlара жийна тlера 4,5 килограмм тха доаккхар. Хlаьта 1976 шера — 123 lаьхар а кхебир, 6,3 килограмм тха а даьккхар. Эсмухамбетова ший бригадо тхьаь хань шу дьаххагlа хlара устагlанна тlера 5 килограмм мара тха даккханзар. Хlаьта соахка 9,5 килограмм тха даьккхар, хlара бlаь жийна тlехьа 150 lаьхар хьалиебир.

Ший болла къайлеаш лечъяц жа lуно. Ший ма-хуйла дlайоаржае гlерт из кепайозонга, радио чу, цун отряде йоллача хьалхалаттача опыта республикански школага гlолла. Цу гlулакхах баьнна боккха пайда хlанзе а гуш ба. Масала, Эсмухамбетова дlайолаь кагийча lулашка жа кхелара метод Шелковской района 7 боахамо юкъеяхьарах шера 1 миллион 800 эзара сома пайда боал. Из цифра кхы а даккагlа хургьяр, нагахьа санна республика дуккхача кхыча районашкарча цо кхебьраша цу кердача прогрессивни методах пайда эцаш хилча.

Н. А. Эсмухамбетова хьинаре къахьегам дуккхача правительствени совгlаташца белгалбаьккхаб. Из Социалистически Къахьегама Турпал ва.

Жа lук къахьегама кхиъаш хьайийцача дийнахьа деза 40 шу дизар дезача деношка нийсденад: Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дувзача, СССР кердача Конституцо проект юкъаяьна.

— Аз са дезалон дег тlера къобабаьр СССР Конституце проект, — йоах Эсмухамбетова. — Ираз долаш да тха вахар. Вай хьамсарча партеи пачхаьлкхено тха йовхо ю, хlаьта оаха хьинарча къахьегамца жоп ду цу йовххоана. Масала, мехкарий Раьбиие — хьехархо, Наташа — медицински болхло, воl Курптусун 10 класе йистеяьккхачул тlехьагlа Советски Эскаре гlулакх деш ва, зоотехника специальность lомае лаьрхlад цо. Йоl lайшет 9 классе деша ягlа, хlаьта воl Курган яхлагlча класе дешаш ва.

Р. РУСЛАНОВ.

ЯКУТСКИ АССР. Сихбаь буллаш ба эlамигача БАМ-а Тында—Беркакит яхача участкера машинникъ. Дукха нах чубоагlача машинникъ буллача гlишлонхой отряде дош денад Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузаш боалхой поездаш лела никъ кийчбе аьнна. Дийнахьа а бус а буллаш латт машинникъ, тахкам да тlаьш, Станови духьал чакхйоах тойпелаш, хьалъеш латт Нагорная, Золотинка, Беркакит яхача машинаькъа станцей эданеш.

Дерригача халъе гlишлохьалъеча къахьегаш ба вай мехка дерригам хlана дац аьнна къамех бола нах.

СУРТА ТlА: СМП-577 никъ буллача участка начальник Александр Челконов (аьттехьа), участка мастер Петр Ноятьев.

С. БЕЛЯКОЙЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

«Хlара балха дикка — дикала Эна!» яхача дешагlа болх беча тха коллективо дика лелаю Советий lаьдала 60 шу дизара сийна йола къахьегиме вахта. Говзал лакхагlа йола бригада тхевр хилараш тарра, тхона тlадилар Магlалбика довкъий хэилбоеда босешка токкамай деча скважинана бурув тохилга. Укх шера 25 марта дlаболабир пхаа 4950 метр кlоаргал йолча скважинана бурув тохара болх.

Цу скважинена бурув тохача тха дика кхлара тешал ду КПСС ЦК СССР Министрий Совета, ВЦСПС-ен ВЛКСМ ЦК-ан карара кара тела Цlе байракх тха бурув деттара балхий управленена яяро.

Тха конторе хьачуволача метте хьалтеха да хоакий а гlалгlай а меттала яздь доттагlалах дола лозунг, цунна юхе я хьалхле аьнкзарий сийна айеш йола байракъ. Царца хоза товш да буровой бригадо тlайийца декхараш тlадола влакат.

— Сай а бригада чlениий а цlерагlа эз доаш ду бурув тохара болх хинал дика хьалха чакхбаннaя, укх шера йола бурув тохара план 5 ноябре кхоачашъе, — аьлар бурувдеттарий начальника И. А. Галаева. — Хlанз хаваь шин бутт хьалха даьннад тха бурув тохь.

# Дlахо кхы а дикагlа

Уж толамаш дахара бахьанех керттерар да тайп-тайпарча къамех бола тха бурувдеттараш цхьа дезал санна къахьегаш бола. Царех ва техника кхерамзален инженер, производствa къахле лелхер В. Абозин, мехкдаьтта промышленноста отличник. «Знак Почета» орден лелаер Р. Ибрагимов, массехказа грамоташ аларца белгалаьльха, профессех дикагlвар яха вlи лелаю А. Алиев, коллектор-оператор М. Салтукиева, партгрупа секретарь, мехкдаьтта промышленноста отличник, бурувдеттачун гlойнча М. Дзейтов, кхыбараш.

Балха тlа цхьана хинна ца lеш тха бригада болхлой вlашагlбеттаду мукъа хана а. Бригадерча моллагlча сага вовкъостал кийнача 28 сагах латта тха бригада кийча хул оарцагlъяла.

Цхьнахха вац тха бригаде экономически кхетам совбоаккхача дикка ца лоацаш.

Хоза хеташ ладувгl оаха лакхара говзал йолча лектораша тхоашта ешача лекцешка. Хlара бетта ворхlлагlча дийнахьа тхо долча воагlа тха УБР технически отдела начальник И. В. Янченко. Цу дийнахьа ю дlабахача бетта баьча балха итогаш, болабенна бетта не дезараш белгалдоах. Дицадайтац оаха цу собране гучадийна кховчамбоацараш. уж дlадахара мероприятеш оттаю.

Масса болча хана йовхо ю оборудовани ший ханнахьа тоара, инструмент кийча хилийтаре, ремонтех бизза пайда эцара.

Бархl шу да тха хlанзара бригада цхьана болх беш йола. Цудухьа тхоах хlараннена довз бригада чlениий хьашташ, цар малагlа оамалаш а хох.

Хlара дийнахьа хьоахама Доска тlа хьагойт вахташа баь болх. Юкъера лаьрхlача скважинана бурув тохара болх 270 процент кхоачашхул.

Болх дика вlаштlехьбаккхар, эшшача метте болхлой дlаоттабар, оборудованена шай хана хьа профилактика яр, сменагlа дуккагlа болх бе хьажар — уж да бурувдеттараша В. Абозина, В. Гувалова, М. Алиева, А. Акбиева, цар гlоьнчаша М. Дзейтова, Т. Картоева, А. Алиева, А. Сагова шоай балха тlа керттера лерхlар.

Къаьстта хьинар айдина къахьег бурувдеттараша СССР кердача Конституце проект lомаяьчул тlехьагlа. Къахьега, деша, салаlа бокъо луш долча вай эггара демократичнегlа долча Конституце проект дег тlара къоабалъю оаха.

Хlанз оаха тхоай деррига низ, хьинар тlадотайт Октябра 60 шу дазара дикача совгlаташца накъадахара. Цхьа шу далале скважинана бурув теха а яьнна «Дlаэпа. Дай-мохк, мехкдаьттаl» ала безам ба тха.

С. БАРХАНОЕВ,
Магlалбика бурув тохара балхий управлене мастер.

## «КУБЕ ХЬАЛЬЙ» ЯХА ТАМАГlА ТlАДОЛАШ...

«Электрон» яхача львовски телевизиони объединене, рижски «ВЭФ» электротехнически завода, Попова цlерагlча радиозавода — йоккхагlа йолча советски кхаь предприяте специалисташ дакъа лоацаш ба Кубе радиотелевизиони завод хулъеча. Цу предприяте транзистораш вlашагlъеххаргъя Советски Союзера лоаттаеча кийчача узлехи оатхалехя.

Хlанз цигара оборудовани дlаоттаеш я. Цо болх мишта бергба гуш де «ВЭФ» яхача Риж- [illegible] логически процессага хьежача. Рижанаша араяеца «ВЭФ», «Спидола» яхача серех йола транзисторни приемникаш, кхыйола аппаратура дуьнен дуккхача мехкашка йоазаш я. Тlехдикхача дикаю, лакхарча технически даннеша, цар хозало, ца йохаш дукха болх беро, маьхега диллача ца дуала лекла ца эцаро къердейт уж.

«ВЭФ» завода экспортнах технически араяьрча бухзамен бюро начальник Лапошко Анатолий тхоашца волаш, долх тхо предприяте ворхlлагlча корпусе. Цхьоалагlча этажа тlа кийчъеш я технологически тара — монтаж еча хана эша оатхалаш чуйоххара лаьрхlа кlоагалгаш дола яьшкаш. Из тара эггара лакхерча, шоллагlча этажа тlа хьалтlайоаккх транспортерана. Укхаза йолаю транзистораш вlашагlъехка: узлаш хьаяра эша электронни компоненташ кийчъю укхаза. Цхьа этаж lолохе доал тхо. Цхьарчоа из сибат да цигара хер а, бакъда, хlана укхаза я узлаш вlашагlъехка, ворданаш тlа вьшкасьяр тlахьерчабу, «хlала талгlеца» салача хьесапе хургйолча радиоприемника транзистори гом бlаргцlанкъам тохача юкъа вlашагlлотабеш печатни платана лотор ду конвейер. Ииттa укхаза монтаж ю диапазонаш дlа-юха йоахац блока.

Иньалагlча этажа тlа ерригa узлаш вlашагlъехке йоах, кхоалагlчун тlа — шасси, приемника гомаш тlадоxк. Шоллагlча этажа тlа кийчеча приемникашта регулировка ю шин нийуга выбростенда тlа из тохка а тохкаш.

Ииттa хьаю кастта вай кубийски доттагlаша а арахецаргйолча приемникий косеш йола транзисторни приемникаш.

Владимир ЕРШОВ.
АПН.

*Идеологически къовсама фронташка*

## МАЛАГlА ДЕМОКРАТИ Я ВАЙ ТlА ЦА ЭЦАРl

«Лакхерчуш доlамца тхона, американашта кара да мах баь вергвоаца хlо хlама, — яьхад бегаш беш санна сийлахь-йоккхача сатирика Марк Твена, — дешар кортамукъал, эхьа кортамукъал, царех бокъо ца эцара тlехьара бокха лоlам». Уж дешаш цо аьннад хlанзчул бlаь шу хьалха, дуьне тlа дукха хувцамаш хиннад цу хана денз. Цхьабакъда, цхьа хlама дисад цу юкъа ца хувцалуш: Вlашагlкхийттача Штаташкеи капиталистически кхыча мехкашкеи тахан а тlехьа чlоагlа дувцаш да демократех, кортамукъалах, сага бокъонех. Дале а, бокъонцахьара кортамукъал, реальни демократи, сага бокъонцахьа йола бокъонаш цига йолаш яц.

Моллагlча я мехка бахача нахах дукхагlбараш къахьегамхой ба. Царна демократе лоархlам боаз нагахь санна из хьберие а йоацаш, юкъарах а йоацаш гlулакхашие бокъон кортамукъали луш из хуле: къахьега, деша, паргlатта собранеш е, союзаш вlашагlйохка, цепайдонах пайда эца бокъо хиларца, расови а къаман а дискриминаци ца хиларца, шийна эза професси харжарца, тlайогlача хана тешарца.

Капиталистически мехкашкарча буржуазия идеологаша яхача тайпара «берригаш а хьал долаш» йолча «Цьатарра торонаш йолча» обществa дуьненна лой-теш къахьегамхошта уж санна бокъонаши кортамукъаленаши? Бакъдар аьлча, из хаттар де деза пропагандистски учреждениешкеи рекламни компанешкеи ца а деш, хьабала пайда а боацаш 16 миллион болх боаца саг цlарга ухача капиталистически предприятешка. Ииттa йоккха я дегlадаьхкача капиталистически мехкашкара «совпен» аьлха ария Малхбузехьарча шерра йоарживеча программа авторешa болх боацараш ца хилийтара цу социальни вовца къовсам лоаттабу яхаш дуккхаза дийцадале а, болх боацараш бисарашта даьсса хабар да из. Цул совгlа болх боацараша дага доагlа хlанзчул дикь шу хьалха шоаш шоаза кlезигагlа хиина хилар.

Социализма дуьнено тешшаме гаранти лу къахьегама бокъонна. Вай мехка из бокъо lалашъю кризисаш фуй ца ховча юкъара производство цахаддаш дегlаахаро, халкъа хьал-торо лакхъяр керттера никъ хилна дlаоттаро.

Малхбузея «кортамукъалехьалловнараша» геттара юхамаччахьа хаьикхаа «демократехмяла. Капиталистически дуьнен тlара сага «бокъонаш» чlоагlа хеста я еш, цар цхьаккха а йоацаш уж бокъонаш доаладьарча капиталаца буазам болаш хиларах «Кортамукъален обществa» дуккагlболча къахьегамхошта, дуккьола аьлча цхьа бокъо ю — производства хьалаш карадолчарна из-хулла дуккагlа пайда тlабара еча эксплуатаце объект из хургйолаш. «Из аьннa йолча кортамукъален гlулакхаш, — яздаро США Компарте цlи хезача цхьан деятела Аптекер Герберта, — массала а тара хул устагlах ца техача берза кортамукъаленахь». Уж дешаш чакха метафора яц.

Капиталистически среднефитешка пахаьдаш дегlаухача къахьегама интенсификаце геттара сондоал производстве нахa сакхтеш хилар цецие хулеш дола дерван а пcихически а lоткъамаш тlехдалар. Тlехь-тlехьагlа дуккагlа эшаш хул лорий новкъостал, хlаьта кlезига бац цунах дlабода мах. Масала, США больницa дии бийсен лаккхарах бlаьннел дуккагlа доллар пана деза, цудухьа хьалдоаца нах нагтахьа мара болаш лорагара новкъостал деха.

Социалистически мехка гражданина мах боацаш медицински гlо дара геранти ела lац: социализма дуьнен ухазнlеноаи социальни lалашони ерригa системa тlаерзаь я къахьегача нахьа йоахо яра. Ииттa СССР-е сaг лорe вока хe дикка лохегlа я дуккхача капиталистически мехкашкарчул, хlаьта, масала, Англе пенсе вахачунна цун хинача алапех 25 процент мара лац, хlаьта вайцига — 50 процентагара 100 процентага кхоачаш.

Малхбузехьа хlанз геттара дукха бийбача сага бокъонаш «лораераша» шоаш еча йоахон юкъе кхахьац, масала, нах чубаха фусамаш хьалъер санна йола проблема. Цул бахьанаш дика кхеталеш да: капиталисма оагlув хьеллоашаш дац уж. Капиталистически мехкашкарча болхлой дезада тlаборгlача пайдах 30 процентагара 50 процентага яхчалца бар «дlакхоаль» фусамех гелачо. Эзараш бола нах тlелашка бах, нах бoза хиларах дукха цlеноаш даьсса латташе я: алхха ФРГ яьсса латт 400 эзар гаргга фусам.

Малхбузен общества буржуазни идеологаша къага санна хьалха теттача Вlашагlкхийттача Штаташка хlанз а тlехьа 23 миллион деша ца хоаш бола нах ба. Моттийта укхаза берригаш а цхьа бокъо йолаш доархl, хlаьта хlаравар моллагlча дешара заведене отта йиш йолаш ва, цхьабакъда, цу цхьатаррача «бокъонех» оапаш хул Университете вагlара шера пала делар да 3,2—4 эзар доллар, яхаш хоам бу американски журнало «Юнайтед Стейтс ньюс энд уорлд рипорт», хlаьта цхьайолча штаташка кхы а дуккагlа: 5—6 эзар доллар. Болхлой дезалашкара нах дешарах пайда эца йиш йолаш ба лархlа хала дац. Тlаккха мишта дешарга «Цхьатаррарча бокъоний обществa» чуйоагlача «шоллагlча сортага» кхачалца лоабаьча зlамигача къамий вакалаша?

Кортамукъаленаши бокъонаши сага лоархlаме хул декларацешка хьесапе хьакхайкаь а йолаш, материальни хьалашца чlоагlъяь, чакхъяхара гаранти йолаш уж хилча, сага вахарца дlайийна дакъа хинна уж дlаоттe. Цу тайпара демократи я социалистически обществa. «Оаха, — аьлар Берлине хиннача Европа коммунистически а болхлой а партей Конференце ше аьлча къамаьла тlа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, — вlашагlъеллай монополистически олигархех, кризисех бе бола ца хиларех кхерамах, социальни зуламах мукъа йола обществo. Оаха вlашагlъеллай деша шеррача маlене цхьатарра бокъо йолча, сословин а имуществени а, расови а, кхы царех тара йола а привелегеш йоаца, сага бокъонашта декларацих ерна цхьана гlулакхаши из чакхъякхта тоао йола обществo».

Валерий КОВАЛЕНКО,
философски lилмай кандидат.

Республика художественни самодеятельноста коллективаш-та юкъе дикагӀча оагӀорахьа ше дӀайовзийтарех я профтех-образоване Нохч-ГӀалгӀай управлене халкъарийн иллеийн ансамбль. Цу коллективо дукхазза дакъа лаьцад тайп-тайпарча конкурсашка. ХӀаьта пхийтта бе-бе дипломаш, лауреата цӀи хьежаш бехкал я яхай из.

ХӀара шера училищашка дийша йистебаьлларех цхьабираш юкъера дӀабуьлларах эргаюъл из ансамбль. ХӀаьта а белгалаккха доагӀа юхейисараша керда тӀабаьхка ансамбла вовкъашхой шоай дийнача оамалех, тӀулаккхех дӀабелга. Цун дика оамалаш къоастеш эггара хьалхайхьоахаие деза цу коллективо цӀенхаштта уйла тӀа а ахийта ший репертуар хоржилга, из тоаеш, эргайоахаш цо дукха къахьегилга.

Ансамбла доакъашхой касткаста хул республика городашка, районашка шоай искусствица къахьегамхой самукъалдоахаш. Иштта дӀадахача кӀиранийлахьа С. М. Кирова цӀерагӀча культуран салаӀарсе варие гулбенивраша дика тӀайдар цига ший эргӀанара концерт луш хинна ансамбла коллектив. ХӀаьта хӀанз из дакъа лоацаш я Къилбаседа ХӀирийчоне лакхдоахаш латтача вай республика культура Денашка.

СУРТА ТӀА: халхар деш ба ансамбла доакъашхой.

Г. ШАБАСОНА сурт.

*НОВКЪОСТО — НОВКЪОСТАХ*

# ДАЬ НАЬКЪАГӀА

Фашистекя гӀаьрахой лелхабаьчул тӀехьагӀа тӀема ало мерцача. МагӀалбике мехкдаьтта доаккха скважинаш хиннача чухийрца кӀоагаш мара дацар, лаьтта деррига тӀемо яьча човнех диза дар.

Мехкдаьтта доаккха промыслаш снаха толе езаш яр. ХӀана къона мехкдаьтта вай Даьхена вахара пха сана чӀоагӀа эшаш дар. Массанна а цу гӀулакха ураттар.

ТӀом хьалехьа МагӀалбика промысле балха хиниа дӀкагӀбодча буруадеттарех цаӀ, Балаев Абиль а вера. ТӀем тӀара цӀа. Эггара халагӀа йола ха яр из. Техника а инструменташ а дацар. ТӀой къы а дӀахо болаш бар.

Цу рӀама Абила къоагӀаш къаьстта Мутали, чӀоагӀа мехкдаьттахо хила безам болаш вар, хӀаьта воаккхагӀвар промыслай машинашка тӀехьаш вейя.

Цхьацца воагӀаш Абила къонгаш промысле балха баьхкар. Даь когаметта дӀаьттар оператор а хиниа Кирим. 7 класс яккха Мутали а тӀаккха Ӏалаудин а вера цига балхе. Шийхиниа Абиль пенсе вахар. ТӀом чеккхбаьлча промысле керда техника а ера, къона болхлой кхыйттар дешарца шоай балха говзал юкъа ехалгах.

Советски Эскаре гӀулакх даьа вахина цӀаевча Ӏалаудин ГНИ деша вахар, из толамца чакх а ьккха хӀанз мехкдаьтта махкдоахача заводе керттера энергетик а ва. ХӀаьта Кирим дукххача хана МагӀалбике болх а баь дика говзанча хилар Ӏирбий мехкашка болх бе вахийтар, цига ши шу а даьккхи, шийнтернационалий декхар толамца кхоачаш и даь ший коллективе юхавера из.

1-ча мехкдаьтта промысла комсомольцашта хьалхаьаттача, МагӀалбике хьалхарчарца коммунистически къахьегама цӀи еннача Балаев Мутале боаржабу «ГӀалаал совгӀа 300 тонн комсомольски мехкдаьтта» яха керда болам.

Промысле дикагӀйола комсомолец хилларга дьежжа Грозненски мехкдаьтта институте вахийтар из. Из толамца чакх а ьккха из юха а ший коллективе скважинай лаьттӀаш кӀалхарча оборудоване ремонт еча мастерала балха вера. Шийн новкъосташна та а цо царна везаваийта а дакъа цунца хьинана хинна.

Сиг ховсаярара дукха тӀера боацача болхлоша дӀаккхал лорамашоай къонача кулгалхочох.

Промысле керда хьаьча РИТС-шта кулгалле дика кхета говзанчаш безар. РИТС-3 начальника хьожавир Балаев Мутали Абилович. Дукхаза къахех боле яхх ба цуни кулгалла болх беш. Шергара цу массала бала цу берттаӀнеча интернационални коллективо вай парте хьалхашке оттадаь декхараш дика кхоачашду.

«Малгобекнефть» НГДУ хьалхарчарца лоархӀаш ч РИТС-3. Из тамаш е яц: цунна кулгаллеш из дика инженер, гӀоралийна рационализатор, воккха обществоний, коммунист вай замахо Мутали Балаев.

Массе а советски вах сана вай Даьхе Керттерча Закона проект юкъаш бе РИТС-3 коллектива боладой хӀанз. Цар хьахоийт шоаш кхы дӀахо а шоай сӀи низ па кхоаш Даьхе сийна къахьегар лаавр.

М. АТАЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ
РИТС-1 оператор.

# ШИН АКТЕРА ТЕАТР

Нохч-ГӀалгӀай АССР-а заслуженни артисташ, республика Ленински комсомола преме лауреаташ Надеждина Нонна Хабричев Евгений укх денош гастролешк еш ба Ростове. ХӀанзале тӀхьа итт концерт денлад цу шина.

Цигара бахьа Нохч-ГӀалгӀайчен артисташ шоай искусство йовзийтаргал Ставрополе, Соче, Майкопе, Черкеске бахалаха.

Цар гастролаш декабрь бутт кхачалца дӀаьхлургйа. Цу юкъа бӀаь концерт лургда артисташа.

Я. РОЗИНА.

# ТЕНИКАШ ГАСТРОЛЕШКА ЙОЛХ

Ленинградски тениккай Доккхача театра хьалхара тениккаш вай хенага кхаьчейларе 46 шу даьнна хурдар дар. 46 шу хьалха эӀамигича, пле сагах латтача, актерий группо ший хьалхара спектакль хьеккхар Ленинграде. Тахан — мехка дикагӀа долча теникий театрех цаӀ да из.

Шера 200-зза цун чуле болгӀа боккхийбараш, шера 300-зза театр хьалдуаз бераша Берашта оттаьнча постановкашта юкъе эрсийн доазол дехьарох фольклаш тайп-тайпарча мехкийн халкъийн цӀе хезача йоазонхой произведеней инсценировкаш. Боккхийбараш хьажа йиш я Тит Макций Плавт, Ярослав Гашек, Василий Шукшин санна болча йоазонхой произведенеех оттаьча спектаклашка.

Театра спектаклаш советски зрителашта: хӀамигачарна а боккхийчарна а, дукхаезе. Иштта йоваш а цуя постановкаш доазол дехьа а. Театр гастролешкахь хиннай Польше, Болгаре, Венгре, Франце. Июль юкъе кхачмача теникий Доккха театр цхьан беттан ах беттан гастролашка гӀорга Японе. Японски бераштa ши спектакль хьоккхаргья цо: «Емелах бола фаьлги» шийн тайпара концертни программа — «Вийсаниа 12 сакьт дальча» яха сакъердамe ревю. Шаккхе спектакль оттаьй театра керттерча режиссера РСФСР искусствай заслуженни деятеля Сударушкин Виктора. Итт шу совгӀа ха к по театра кулгалла.

Тхона йовз теникий театра дукххача хана деза хьайоагӀа японски искусство, — йоах режиссера. — Из ала хӀама доапаш дика я. Японски театра истори, цун дикагӀйола традицеш техкача гучадоал тениккаш лелаяр вай санна а доаца ший тайпара хилар. Теник бе йоалла актер лачкъаяц, цун сакъердаме творчество къайла ца хьош гуча я. Японски тениккаш лелаерий из белгало цхьадолча дакъе тхоай балха юкъеххуьйоаха.

Тха спектаклаш синхронни таржам а деш эрсий меттала хургья. Японски меттала а хургья сценаш. Бакъда тха тениккаш японски меттала дувш па хуле я, тхо дерригаш а теш тхоаех кхетаргхилархь. ХӀана аьлча теник хьаеш а спектаклаш уттаеш а из искусство шийн тайпара йолга а ховш, из реалистически хилийта, оаха кхачох зритель кхетаве безам ба тха.

Леонида ЯМПОЛЬСКАЯ,
АПН корреспондент.

# ХЬЕХАРХОЧОХ ДОЛА ДОШ

Хьехархо яла дош эьеӀа доагӀе хий санна, ший маӀан доккха хиларца тӀехь-тӀехьагӀа сийрдадуал, хӀана аьлча хьехархочун вахар кисга да, эррига сердало шийна чуерзаю цо дошоча малхо санна. МоллагӀча сатах ела тарлургдац хьехархо. Сигалар хьал довза лаьча санна, ший болх боваш а шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш а хила веза хьехархо. Иштта ца хилча цунна хоарглац хала оамал йолча бера дегадӀоагӀа лаха, цун дика а, во а оамалаш йоаза.

Хьехархо! Ма бокха ба цу деша чулоацам, цунца доаш да дика мел дар. Цо Ӏомадаламаш хьалхарча алапашна «нана», «Даьхе» цӀи йола дешаш язде.

Шоашта эггара дукхагӀа дезаш долча хаьна-нана метте кӀаоттача хьехархочов тара хила гӀерт бераш. Дошоча малхо санна се уйлаш къоагайир сона дукха везача хьехархочо. ЦӀаккха а йицлургьяд сона цо тхоашта эггара хьалха еннa урок. Из яр эрсий литература урок. Гургал тохашейсь са новкъостий, шоаш эггара хьалха школе баьхкача санна эхь хеташ, цхьан хӀамах увзалуш санна, шоартига шо-шоай моттигашка Ӏохайшар. ТӀаккха со, классе хьачу а яьнна, кора йисте уйлашка а яха латтар. Сай новкъостех цхьанне мелашха Ӏеттача мӀишко со юхаерзайнча, сона айра листача гӀаьнна гӀаьнаш хьеӀа доагӀача хин тоатолах дӀаяш хулача оазех тара оаз а йолаш къона хьехархо.

Цун ший тайпара йолча оазо цунна безам тӀабахийтабале а, е керда еача хьехархочох бехк хийтабале а, со сай мете дӀаахар. Са новкъостий хьал а гӀайтта, цунга ди дика а аьнна, Ӏохайшар. Лидия Османовнас хьалхара шийн урок дӀайоалаеш тхона дийцар эрсий литературах лаьца, къаьста Александр Сергеевич Пушкинах лаьца. Сийлахь-воккхача эрсий вадерхочох лаьца дукха келдараш, тхона цо хезарех вийцар цо, тӀаккха шийна езаша цун стихаш дагахьа йийшар. Деррига я ше дийна тьинечул тӀехьагӀа ела а къежа, хатта хӀама дий шун аьлар Арсельтова Лидия Османовнас.

Цо дийнaчох доккхий деш, из урок чӀоагӀа езаенача тха дукга цхьаккха хаттар а дацар. Цхьабакъда, цхьа хӀама-м дар тхона дезаш: из урок чакх ца йоалийта, хӀана аьлча тха массане дегаш магийто аьшк санна тӀаьздар цо ше мел дийцачунна.

Иштта жӀаухар цун хӀара урок. Цига къаьчар сога цхьа доккха ираз: цун урокашка дегӀаш дукхача хана денз сайна хьалхашка лаьттача хаттара жоп делар аз. Са дега аьлар: «Хьехархо хургья». Сайга кхаьчача иразах се йоккхий еш, тайп-тайпара уйлаша дизар дог. Лидия Османовнас хайтар сона хьехархочун яр вай замалахьа лоархӀамегӀа йола професси йолга. Цу уйлаша йоалийр со Нохч-ГӀалгӀай пачхаьалкхен университете. Уккхаза а сай дего лийрхӀар кхоачашхулийташ йола тайп-тайпара оагӀонаш лех аз. ХӀара хьехархочо берашта луш дар доше бӀаь да. Цо шийн хьинарна, хьаькъална новкъостал ду царна из дохале пох пайда эца. Цудухьа, Ӏилман кӀоаргленашка кхувдаш. хьехархочох лаьца балхаш дешаш дӀаккхухь аз сай ха.

Б. ГОМКОРТИЕВА,
филологически факультета III-ча курса студентка.

# ГРАВЮРА ГОВЗАНЧ

Укх денойка Нохч-ГӀалгӀай республиканска изобразительни искусства музее къаьстта дукха нах хул. Уккхаза хьайийлла болх бечи я РСФСР заслуженни художника, СССР художествай Академе член-корреспондента Константинов Федор Денисовича выставка. Цига дьоххаш я художника пхи бӀаь тарига произведени, белгалдаккха деза царех дуккагӀдола балхаш керттерча даькъе цхьоинаьха хьежамаш хилар.

Графически искусство вазаранта дика йовз Ф. Д. Константинова цӀи, къаьстта я книжкаш дезарашта. Эрсийбарий санна доазол дехьарча а классикий дукххача книжкашта гравюраш балхаш лаьл художника.

Царех дукххадараш советски изобразительни искусство гойташ дуккад дунен халкъашта юкъерча выставкашка, доазол дехьарча издательствашка кездийтта да. Ше къахьегача шовзткъа шера кхо эзар совгӀа произведени язьяй Константинова. Цун балхаша йоагӀаш моттиг дӀалоаш Пачхаьалкхен Третьяковски галерее, А. С. Пушкина цӀерагӀча изобразительни искусства Пачхаьалкхен музее, Москверча литературни, Ленинградерча эрсий, дукххача республиканска художественни музеяшка. Советски говзанча гравюраш шоай коллекцийта шекйенхаьй доазол дехьарча дукхача музеяшка.

Художника вахар атта хиндац. ЗӀамига волаш да воваьш дийсар из, цун тӀехьагӀа вертерийте деша ваьхӀаш. 1930 шера Ленинградски Гораи Академе студент хул цох. Бакъда цига дукха ха яьхкац цо, искусствацара безам хи тӀехьагӀа чӀоагӀлуш латтар. Художественни институте деша вода из. Гравюра цӀи хеза вола мастер В. А. Фаворский хул из Ӏомаеш. Цо къонача художника искусствацара безам совбоевкх, къайлеши йовзийт.

Константинова хьалхара балхаш да Горацио «Оланеш» Овиде «Метаморфозашта», цо яь иллюстрацеш. ДӀаволаьдар художника аьттув болда хилар. Дукха ха яласе цунга иллюстраци яр дех Шекспира «Антоний Клеопатра», «Юлий Цезарь», «Ричард III», «Генрих IV» яхача произведенешта. ТӀехь тӀайоагӀача хача а гӀоралимча английски драматурга произведенеш тӀа болх бу художнико.

Цхьан хана Константинова язьё XIV бӀаьшерен английски поэта-гуманиста Джеффри Чосера «Кентерберийски дувцарашта» иллюстрацеш.

Константинова хоалама юкъе йоккха моттиг дӀалоац М. Ю. Лермонтова произведенеша. 1941 шера «Мцыри» яхача поэма тӀара дӀаволаеенна сийлахь-воккхача эрсий поэта произведенех гӀара гравюрай бӀарча цикл язъю цо.

Композиционни никъе хилар ца, поэма хулоацамай эмоционални вӀашагӀйоллараш тарга хиларна белгаль я ерига цикл. Къаьстта къаьгга да Мцыре сурт-сибат.

Константинова хоалама керттера дакъа книжкай иллюстрацеш кхоач. Художнико болх баьна литературай никалий цӀераш яьхача я тоьла ба. Вай лакхе бийцарел совгӀа уж ба Гейне, Гюго, Мицкевич, Достоевский, Тургенев, Крылов, Пушкин, иштта дукха кхыбараш.

Хьажа баьхкараштa музее гурга «Евгений Онегин», «ЦӀаста говрбаьри» яхача произведенех кхаьа дукха балхаш а. Дукха за йоацаш «Детгиз» арахийнача «ЦӀаста говрбаьри» яхача книжко из йоаше безам тӀабоашча книжчаьхилариа дешарий тергам тӀазаар. Цул тӀехьагӀа Москва вахкъаьнача Дунен халкъашта юкъерча выставке лаьрххӀа йола преми елар цунна. Цу книжга тӀа дӀахо а болх бе даьтта из художник. Дукха ха йоацаш А. С. Пушкина «ЗӀамигача трагеденга» иллюстрацеш язьяйнай Константинов.

Константинова художественни кийчо яь гӀоралимча польски поэта Мицкевич Адама сборникашта я. Уж арадийлад Москве санна Варшаве а. Поэта Даьхено цийна лаьрххӀа енна хиина преми Халкъа Пельше школа хьалхара фенле дӀачуенний иллюстраторо.

1945 шера денз Константинова болх бу Ф. М. Достоевске произведенешта гравюраш еш а. Къаьстта дукха къахьег цо «Зуламаи бекхами» яхача романа тӀа. Белгала йола исторически моттиг, турпалий оамалаш, хар даьар, пар деладу гӀулакхаш дахьошхарца Константинова цу тӀа гӀолла гойт Достоевске романа кӀоаргга чулоацам. Цудухьа чӀоагӀа эгӀазло хьагучаккхарца цхьана иллюстраце хьахийкаду бакъаар кхтадергхилар. Достоевске хоалламе лоархӀамегӀа йола из тема художнико чӀоагӀйо Раскольникова сурт-сибате.

Иллюстрацел совгӀа выставке баьхкаршта гуча йиллатрафе ювлине станкови графика, гравюра, пейзаж, бос бола литографеш, живописе.

Выставке хьоххаш да писателий, композиторий, художникий портреташ. Къаьстта тергам тӀаоцаш да композиторий Моцарта, Верди, Паганини портреташ.

Дукха болх бу художнико станкови графике цаькъе а. Царех лоархӀамегӀдар 1947 шера язьяь «Аттахой къахьегами вахаре» яха гравюрай сери я. Колхозни гӀулакх боаргаш бола цхьа дола довзур хьахьохкхаш да уж балхаш композицега дидлаьч. Цу балхашка художнико къахьокх вай хана вахара тхьесен керда йола оамалаш.

1960 шерашка художника хьекхоллад «Шера хенаш» яха бӀарча сюита. Цо хьагойт Константинова-пейзажиста говзал ди тӀехьа дика лакхлуш хилар. Ӏалама дӀхьоацадола тамашийна, безам тӀабоалия дола хӀамаш ю хоаш за художник.

Константинова цӀи графика санна дика йовзаш яле, живописта санна цун балхаш дуккхачарна довза. Выставке гойташ ба цу тӀехьера тӀамьо совгӀа болх. Царех хӀарабар лоархӀам болаш ба.

Константинов Федор Денисович керда творчески уйлаех вийзъ а йизах бӀубеша а ва. ХӀанзарча хана А. С. Пушкина «Капитански йоӀ» яхача произведенега иллюстрацеш еш ва из.

ТӀаккха цунца вӀашагӀкхетараш кхы а хургья вай.

И. АКСЕНОВ,
РСФСР художественни фонда цӀи-яха кхухьвоа выставка директор.

ФУТБОЛ

# «ДОШО КА» ЯХА КУБОК ЯККХАРА

Безаме тӀайийцар МагӀалбикерча спорт езарашa шоаш болча «Дошо ка» яха кубок яккхара зональни яхьашка вӀашагӀкхийтта Ростовски областера, Краснодарски Ставропольски крайшкара, ЧерсийБалкхаройчерен Нохч-ГӀалгӀайчерен юртара футбольни командаш.

Серго цӀерагӀча стадионе футболисташка моаршал хатта баьхкабар бӀаьш магӀалбикахой. Яхьай доакъашхой дахкьала байкар горисполкома председателя заместителя Н. Ф. Мордвинова.

Кхьчарел хьалха стадиона баьццерча баь тӀа лоаза аравьлар Краснодарски краерен Черсий-Балкхарой АССР-рен командаш. Царна юкъера вӀашагӀкхетар счет 1:0 а йолаш кубаннашa совле йоаккхаш чакхдаьлар.

Царна тӀехьа шоай говзал гойташ хилар Ставропольски краерен «Вайнах» яха Аргунерен командаш. Юххьанка «Вайнаха» вратарь гӀалат вешарах гол чутехар хьалхашa. Цхьабакъда дукха хе ялалехьа яийсо яьккхар Е. Толстова. ХӀаьта шоллагӀча тайме Аргунерча футболисташа кхы а кхо бургаш чутехар. Иштта счет 4:1 а йолаш хотаьлар «Вайнах».

ШоллагӀча дийнахьа Ставропольерча футболисташа эшабир ростовчанаш. Къаьстта яра къовсам латташ чаккхьалар Краснодарски краерчен Нохч-ГӀалгӀайчерерча спортсменашта юкъера матч. Дуккхача цхьан хьалхарча тайме йиъ гол бӀаргайира цу ловзарга хьежа баьхкарашта. Ши бургаш чутехар кубанцаша, йиъ — Аргунерча футболисташа.

ШоллагӀча тайме кӀеззиг дукха яьттув болашагӀа хидар Краснодарски краера спортсменаш — цар кхы а ши бургаш чутехар. ХӀаьта «Вайнахо» шийн хур дарах цаӀ мара чутоадийтар. Иштта счет 4:3 йолаш эшар «Вайнах». Яхьаш дӀахо хьош я.

В. БОКОВ.

СУРТА ТӀА: атаке ю «Вайнаха» капитан Алханов Хайдар.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

*МОСКВЕРА Н. К. РЕРИХА ВЫСТАВКА*

Москверча Малхбоален къамий искусства музее хьайиллай Н. К. Рериха произведеней цун гулдина тӀарча Малхбоалей мехкий искусства памятникий выставка. Цига къаьста хьахьоххаш я цӀи хезача эрсий художника, Ӏилмахочун, публициста, коллекционера лелдаь тайп-тайпара гӀулакхаш.

200 экспонат я музей зале гойташ. Малхбоале гӀолла лелаь лелаш Николай Константиновича гулйаьча хӀамай — кӀадай, кӀувсий, дегача теткхей, миниатюрай, цӀаста хӀамай коллекци чӀоагӀа сакъердаме я. Бакъда, выставка экспозицей йоккхамоттиг я цун живописе балхаш. Цун керттера темаш — къаьмара Русси Индии. Низ бола эрсий доазол тӀера гӀалаш-моностыраш, лейвю лела ду сийна Гималая лоамаш...

Выставка гойтаж дола сурташ художника дехкад карара бӀаь шу долаленнача хана. Дунен тӀа гӀолла дукха го а баьха, хӀанза мара юха цӀа кхаьчадац уж Дай-мехка Н. К. Рериха а цун гаргарча наьха а дӀам кхоачаш я бен, уж коллекцеш лорайна американски гражданкаша Кемпбела Катринен Фриче Айрален уж хьалдели советски халкъа.

Генриетта РЕПИНСКАЯ,
АПН корреспондент.

# Паспорташ дӀадалар

Дукха ха йоацаш Шалински № 5 йолча юкъерча школе ткъаь бархӀ дешархочов торжественни хьале паспорташ дӀаделар.

Керда паспорташ хьайицарий цӀерагӀа кьамаьх деш Расуева Нинас аьлар:

— Со а са новкъостий а чӀоагӀа дог гӀоадаьнна ба вай мехко Сийлахь-боккхача Октябрьа 60 шу дизара цӀей дездие кийчо еча хана тхона паспорташ каракхачара. — Вай сийрда, ираздера вахар дӀахо кхы а товдургхилара кхы а цхьа тешал да СССР кердача Конституце проекто белгальъа вай еррига бокъонаш. Тхоай дӀахорча деррагача вахарца СССР гражданина цӀи лакха лоаттеш дака а къахьега а дош ду оаха.

З. ХИЗРИЕВ.

# ТЕЛЕВИДЕНИ

7 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Ӏуйранара гимнастика. 9.30 — Мультипликационни фильмай программа. 9.50 — Берашта кинопрограмма. 10.45 — «Вай биография. 1953 шу». 14.00 — «Хьа кхахьеган — хьа да хьалев». 15.00 — «Джек Лондон ваьна мехка». Кинопрограмма. 15.30 — Халкъарий ансамбла концерт. 16.15 — «Центральни берий театре». 16.45 — Шахматий школа. Ахканара цикл. 17.15 — «Орленок» яхача телестудие концертный зал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультипликационни фильм. 18.25 — «Ӏилма—техан». 18.55 — «Дунен халкъий творчество». 19.25 — СССР Конституце проект юкъ. 19.45 — «Дело № 306» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Телевизионни эшарий фильма премьера. 22.25 — Телевизионни документальни фильм (астраханскии запоедникех). Чаккхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта мультипликационни фильм. 18.15 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.35 — «77-ялагӀ». «Чекха а иа дойташ а чувца». 18.55 — Балха хӀара денна. Дикалла знак! Н. А. Анисимова цӀерагӀча НГПЗ коллективе (нохчий меттала). 19.10 — Литературни вӀашагӀкхетараш (гӀалгӀай меттала). 19.35 — Дагалоацеп вай, новкъост. «Ведар сагата» яха кинопоэма.

8 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Ӏуйранара гимнастика. 9.30 «Дело № 306» яха художественни фильм. 10.50 — А. Хачатурян. Концерт. 11.05 — «Макаровы». Телевизионни документальни фильм. 14.?? — «Никъбаь а тохкамаш даь а чейя» Н. Н. Миклухо-Маклай. 15.40 — Берашта дукхача cовх дола «Цхьаь яха цхьаро леладайша» яха польски художественни фильм (5, 6, 7 серий). 17.00 — «Москвай москвичаш». 17.30 — «Догамаш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Сакъердамера дошаш». 18.30 — Телевизионни документальни фильма премьера. 19.30 — СССР-а пачхьалкхен Академически Доккхача театра къонача артистай концерт. 20.00 — «Вай биография. 1954-гӀа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Артлото». Эстрадни программа. 22.30 — Боккхийчарна мультипликационни фильмай программа. 22.50 — СССР-ек дара чемпионат. Днепропетровскера передача. Чаккхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта мультипликационни фильм. 18.15 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — СССР Конституце проект юкъ (нохчий меттала). 18.45 — Республика кхашка. Шалински цайдола «Джалка» совхозе иллат чуэцадара (гӀалгӀай меттала). 18.55 — Кагирхойи атешам. «Из массанена а доагӀаш да». ВЛКСМ Старопромысловски райкома секретара Бология выступлени. 19.05 — Шуга письмоех оттадаь концерт (нохчий меттала). 19.35 — Советски Союза гӀолла. «ЦхьаагӀо». Документальни фильм. Чаккхдаьлча — хоамаш, рекламе.

# РАДИО

7 ИЮЛЬ

6.30 — «Хьалт иа дойтара» рейд (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.00 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Микрофона хьалхашка Нохч-ГӀалгӀай телевиденен радион инструментальни ансамбль. 8.40 — Радиожурнал «Шоаш хьалхех» (нохчий меттала). 9.15 — «Рудута». 9.45 — «СССР Конституце проект юкъ» (гӀалгӀай меттала). 17.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчен спортивни вахар». 17.30 — Октябра байраках кӀал. «Халкъа дӀадаьна вахар» Ю. Тамбиев передача (гӀалгӀай меттала). 17.45 — КПСС XXV съезда решенеш — вахаре. «Яхье хьалха латташ» яха корреспонденци (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

8 ИЮЛЬ

6.30 — «Юрта Ӏуйре». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Советашин вахари» яха радиожурнал. 8.45 — Машараки къахьегамахи дола назмаш (нохчий меттала). 9.15 — «Хьина къахабуьлераш». «Октябрьнефть» НГДУ лаьттанна хӀаьха ремонт ерех йола передача (нохчий меттала). 9.30 — «ДукхагӀ иштур яккхара». Грозненски районера передача (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагӀий оазаш. 17.00 — Октябра 60 шу дизарга. «Мехка вахар — са вахар». Беседа (нохчий меттала). 17.15 — «Болалой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 17.35 — Сакъердаме ашараш (гӀалгӀай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала). 18.30 — «Сийрдача Грозный» яха радиовыпуск (горсетегӀолла). 18.30 — Ашараш (нохчий меттала).

# ХАОТТАМ

Тахан вайнцига кӀеззиг-дукха морхаш а йолаш, йочан а йолаш, малхбоалехьара секунда 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш, фегара температура республике гӀолла 27—32 градуси Грозне 30—32 градуси йовхха а йолаш хила тарлу.

8—9 июле кӀеззиг-дукха хоавлолаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка дикка хьаьла а хулаш, лаьгӀо догӀа а доагӀаш хила фегара температура бикъашка 15—20, деношка 28—33 градус. [illegible] тарлу.

Метеостанци.

КУЙБЫШЕВ. Укх денойка Россе керттера сигалбесса никъ хьалбизаб. Эзараш бола салоӀа нах, доазол дехьара туристаш ба комфортабельни теплоходашца хи тӀа гӀолла сакъердаме ваьхаш деш. Уж чуттаргба волжски городашка, довзаргба эрсий зодчества ваштамаш.

СУРТА ТӀА: Сызрана уллув Волга тӀа.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохамасекретара — 3-34-38; партийни вахарел культура отделан — 3-81-48; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахаман отдела — 3-42-28; кехатий отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-81-48; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарел, ереи, шоаттеи деношка

СФ05168. «Грозненский рабочий» издательстваи типографи, Маяковски, 82. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 82. Заказ № 5067.